

Apo,

Itedmo Kadakami Daytoy a Bantay

MAIKADUA A TOMO · TI AWAG A MAPAN ITI FILIPINAS

Manipud Lancaster County PA agingga iti Malvar Street Baguio City Philippines

Engle · Robson · Leonard · Haines

Ken ken Mary Lou Engle · Pakasaritaan ti Pamilia Engle

Maikadua a Tomo: Ti Awag a Mapan iti Filipinas

Maysa nga ubing a mannalon, maysa a tail gunner, maysa a nars manipud Canonsburg, ken dagiti isla · 1924–1967

DAGITI TAWEN TI GUBAT 4
Maysa nga Ubing a Mannalon ken Maysa a Radio 5
Tail Gunner 7
Ni Pvt. Engle, Adda Ditoy 8
Dagiti Rabii ti Domingo ni Mr. Holloway 9
Maysa a Biblia, Sumagmamano a Tract ken Dua a Lallaki a Nakaparintumeng 10
Panagbantay iti Pagidulinan ti Bala 11
"Ania ti Nangpakayat Kenka nga Agtayab?" 12
Ti Kangrunaan a Piloto 13
Panagkararag para Kadagiti Kakadua iti Kuarto 14
"Ngem O, Abril 1" 15
Maysa a Misionero manipud China 16
Crew #243 20
Panaglakbay manipud iti Maysa nga Isla agingga iti Sabali 21
Ti Klase iti Biblia idiay Nadzab 22
"Kumusta manipud iti Jolly Rogers!" 23
Iti Maysa a Lugar idiay Filipinas 24
Dagiti Surat manipud iti Crew 25
John Sunberg 26
No Sadino ti Kayatna nga Ayanmo 27
Ti Barko ti Gameng 28
DA KEN KEN MARY LOU 29
Ti Balasang manipud Canonsburg 30
Ti Gimong ti Kararag idiay Moody 31
Maysa a Nakalukat a Ridaw 33
Naipatalek iti Trabaho 34
Ti Gimong a Nangibaon Kadakuada 35
Agkitata iti Taps 40
Pito idiay Kansas Bible Camp 41
Dua a Kolum iti Traktora 42
Ti Ubing manipud Wheaton 44
Apay a Mapan iti Ballasiw-taaw? 46
Thanksgiving, 1950 47
Daga wenno Kararua 48
Agkadua a Tumantan-aw iti Ruar 49
Maysa a Balay a Nauram iti Tallopulo a Minuto 51
Saan uray iti Maysa a Milion a Doliar 53
Agpangato iti Igid ti Baybay 55
Dungdungnguenmi a Kakadua iti Kararag 57
Ti Likud ti Let-ang 59
Dagiti Tolda ken Altar 61
Maganda 64

Linaon

Ti Umuna nga Aldaw ti Apo 65
Innem nga Oras iti Mimeograph 67
Pasko ti Panagungar idiay Canlubang 69
Isaiah 53 ken Maysa a Nalabaga a Scooter 71
Ti Kanengnengan iti Klase 72
Ti Mapa ni Mary Lou 74
Ti Surat a Napukawna 76
Maysa a Botelia ti Soft Drink para iti Apo 77
Narelihioso ngem Napukaw 78
Kumuyogka Kadi iti Daytoy a Lalaki? 79
Dua a Bersikulo ken Dua a Singsing 81
DAGITI TAWEN IDIAY FILIPINAS 86
Manila ken ti Bible School of the Air 87
Ti Sangapulo a Doliar ni Eloise 88
Maysa a Rekord ti Kinamatalek ti Dios 89
Dagiti Barko, Furlough ken Lima nga Annak 92
Manang, Ania ti Kasayaatan a Dalan a Mapan idiay Pittsburgh? 94
Isurom Met iti Sabsabali 102
Ti Asawa nga Immay iti Gospel Hall 103
Maysa a Ribu a Radio 104
Bimmaba ti Langit 105
Ti Inawitna 106
Nangisit a Huebes 107
Dagiti Kadua a Libro 108
Dagiti Nagtaudan 109
Maipapan Kadagiti Panid dagiti Surat 110

UMUNA A PASET

Dagiti Tawen ti Gubat

Maysa nga ubing a mannalon manipud Kansas iti Army Air Forces, 1943–1945

NAPABARO IDI 13 OKTUBRE 2026

Da Karen ken Patrick idiay Romblon

Maysa nga Ubing a Mannalon ken Maysa a Radio

Ni **Kenneth Ercil Engle** ket nayanak idi 9 Nobiembre 1924, ti inauna iti lima nga annak da Grant ken Mabel. Naisalakan idi agarup siam ti tawenna babaen ti John 6:37: *"Ti umay kaniak, saanko a pulos a papanawen."* Kalpasan ti adu a tawen, kastoy ti panangibagana: "Awan ti papanawenna." Insurat ni Tatang idi agangay a "nalabit naiturong iti APO" isuna babaen ti ministerio iti radio ni Dr. Walter Wilson a taga-Kansas City.

Ti biahe ti FFA idiay Chicago ti nangipan iti ubing a mannalon iti dua a lugar a saanna a pulos a nalipatan. Ti maysa ket ti Wrigley Field. Fan ti Cubs isuna iti intero a biagna. Ti maysa pay ket ti Moody Bible Institute, a ti programana iti radio ket nangngegna idiay balayda. Nagpalista sadiay.

Kayatna nga irugi ti testimoniona iti maysa a pagkatawaan: *"Saanko a kabagian da Marx ken Engels."*

Naggapu ni Ken iti pamilia dagiti conscientious objector (dagiti saan a makigubat gapu iti konsiensiada), ngem nariknana nga iturturong ti Apo nga agserbi. Nauneg dayta a panangipapati iti pamilia. Mamati ni Kevin a ti lelong ti lelongna, ni John M. Engle (ti ama ti lelong ni Ken), ket maysa a conscientious objector a saan a nagserbi iti Civil War. Saan a nabayag kalpasan ti iyaakarna a nagpalaud manipud Lancaster County, inted ni John ti daga para iti Newbern Cemetery, sumagmamano a milia iti abagatan ti Abilene, Kansas, nga am-ammotayo a "Engle Burying Ground." Nagsapata ni Ken iti Army idi 11 Agosto 1943 idiay Fort Leavenworth ket nasanay kas Air Corps cadet idiay Henderson State iti Arkadelphia, Arkansas, nga agpatayab kadagiti Piper Cub. Kalpasanna, naikkat ti intero a klase.

> Lallaki, naikkatkayo. Saan a gapu iti aniaman a biddutyo, no di ket para iti kombeniensia ti gobierno.
>
> kas iti pananglagip ni Ken, 1973

Manipud iti tape ti testimonio ni Ken idi 1973 ken iti panagsukisok ni Kevin iti pamilia.

Maysa a Sagut para ken ni Tatang, 1969

Maysa a sagut iti kasangay a kinitikitan ni Kevin para iti amana idi sangapulo ket dua ti tawenna, Nobiembre 9, 1969, a naipakita agraman ti This Is Moody Radio: 100 Years Proclaiming the Gospel (2026). Isalaysay ti libro ti estoria ti Moody Radio, ti istasion a nangsursuruan ni Ken Engle iti radio iti umuna a gundaway kas estudiante nga announcer. Nalakayen ti pagikabilan ti lapis; ngem saan pay a kimmupas ti nagan nga adda iti dayta.

Koleksion ni Kevin Engle · libro nga insurat da Kevin Mungons ken Phil Shappard (2026)

Tail Gunner

Napan iti gunnery school idiay Harlingen, Texas. *"Kasla nagiling a karne ti takiagko gapu iti panagkuddot ti paltog. Umanayen ti panagpaltogko."*

Simrek ni Ken iti crew ti maysa a B-24 Liberator idiay Walla Walla, Washington. Dagiti bilin a nalukatan bayat ti panagtayab ti nangibaon kadakuada idiay Nadzab, New Guinea, ken iti **90th Bomb Group, dagiti "Jolly Rogers,"** 319th Bomb Squadron. Nagtayab kas tail gunner manipud Nadzab, kalpasanna manipud Mindoro idiay Filipinas, kadagiti misión nga agpaut agingga iti sangapulo ket uppat nga oras. Nagtayab iti sangapulo ket innem a combat mission iti ngato ti Pacific. Nangikabil iti journal nga inawaganna iti "My Life in the Service."

Idiay Mindoro idi Marso 1945, nasabatna ti maysa a nakaadal nga agtutubo a Filipino nga agnagan iti Vicente, ket adda nagbaliw iti unegna. Nagkararag ni Ken para iti China idiay Moody. Ita, ti Filipinas ti nagbalin a dagsen ti pusona. Idi 4 Marso 1945, nagkararag para iti maysa a simbaan idiay San Jose, Mindoro.

Na-discharge idi 19 Hunio 1945 ket siuulimek a linaglagipna dayta nga aldaw iti tunggal tawen kalpasanna. Idi 1979, insuratna ken ni Stan, *"Ita nga aldaw, 34 a tawenen manipud idi rimmuarak iti Army Air Corps!"*

Kalpasan ti maysa a tawen a saan a natalna idiay talon, nagsubli idiay Moody ket nagbalin nga announcer iti WMBI.

Idi Disiembre 2004, idi walopulo ti tawenna, impatulod ni Ken ken ni Kevin dagiti kopia ti journal-na idi gubat.

> KLE — impatulodko dagiti kopia ti Journal-ko WWII kdpy. … Agyamanak kadagiti awag dagiti annakko.
>
> Diario ni Ken, 3 Disiembre 2004

Manipud iti tape ti testimonio ni Ken idi 1973, iti suratna ken ni Stan idi 1979, ken iti diariona idi 2004.

Ni Pvt. Engle, Adda Ditoy

Dagiti panid iti Dagiti Tawen ti Gubat ket naala manipud iti 272 a surat nga insurat ni Ken a nagpaawid wenno inawatna manipud 1943 agingga iti 1945, nga intipo ti pamilia idi 2007, ken manipud kadagiti orihinal a scan iti archive ni Gordon.

Nagsapata ni Ken idi 11 Agosto 1943. Kalpasan ti maysa a tawen, insuratna, *"Maysa a tawen itan ita a malem manipud idi nagsapataak iti army."* Ti basic training ket idiay Sheppard Field, Wichita Falls, Texas.

> Disiplina ken ad-adu pay a disiplina. … Narigat ti biag iti Army ngem kaay-ayok. Mariknak nga adda lugar a naisagana ti Apo para kaniak.
>
> Ni Ken kada Lelong ken Lelang, 22 Septiembre 1943

Idi 5 Oktubre, nagtakder iti sango ti Aviation Cadet Examining Board. Dagus a nayasug ti daan a saludsod ti pamilia maipapan iti conscientious objector.

> Dinamagda kaniak no maysaak a conscious objector (biddut ti panangispelko ngem agtaytayab ti oras) iti panangpatay tapno maidepensa ti pagilian. Imbagak kenkuana a saan.
>
> Ni Ken kadagiti nagannakna, 5 Oktubre 1943

Kadagiti Domingo, nakikuyog iti team ti Baptist Training Union kadagiti babassit a simbaan iti aglawlaw ti Wichita Falls, ket kasta unay ti kasansan ti panagkasabana isu a mamindua nga insuratna a nagpaawid, *"Pagarupenda a Baptist-ak ket saanko laeng nga ammo."* Kalpasan ti 32 a milia a panagna iti rabii nga dandani agingga idiay Oklahoma, imbagana, *"Wen, sibibiagak pay laeng,"* ket innayonna, *"Pudno a tinulongannak ti Apo a nangisagana iti saok bayat ti panagnak."*

Gapu iti physical idi 12 Oktubre, naikabil iti Class 2, navigator ken bombardier, gapu ta 20/25 ti nagbanagan ti panangsukat kadagiti matana. *"Daytoy ket sungbat iti kararag ta kayatko ti agbalin a navigator."*

Dagiti Rabii ti Domingo ni Mr. Holloway

Sheppard Field, Wichita Falls, Texas · Oktubre 1943

Ti Baptist Training Union idiay Sheppard Field ket indauluan ni Mr. Holloway, maysa a balo nga agarup innem a pulo wenno nasurok ti tawenna a nangpalagip ken ni Ken iti lelongna, "saan nga iti langana no di ket iti aramid ken ugalina." Tunggal rabii ti Domingo, ipanna ti team dagiti Kristiano a soldado kadagiti babassit a simbaan iti aglawlaw ti Wichita Falls: Burkburnett, Thrift, Iowa Park, Kamay ken Cashion. *"Pudno a mangabak iti kararua isuna,"* insurat ni Ken.

Iti umuna a Domingo, 3 Oktubre, nagsao ni Ken maipapan iti "Ti Patientayo Maipapan iti Simbaan." Idi kinanta dagiti agtutubo ti "Every day with Jesus is sweeter than the day before," imbagana kadakuada a pinagmailiwna dayta, ket pinatakderna ti intero a simbaan tapno kantaenda manen para kenkuana.

Dua a lawas kalpasanna, idiay Cashion iti alas 9:15 iti rabii, nagtakder ti maysa a soldado iti suli ket kinunana a saan isuna a Kristiano.

> Inlawlawag ni Mr. Holloway kenkuana ti dalan ti pannakaisalakan. … Kalpasanna, pinatakderna dagiti dadduma a Kristiano a soldado ket pinaumayna ida iti sango. Nagtaktakderkami amin a sangsangkamaysa. Saanna nga inaramid dayta idi, ngem kalpasan ti gimong naisalakan isuna. Nagdawat iti kararag isu nga ibingayko kadakayo.
>
> Ni Ken kadagiti nagannakna, 18 Oktubre 1943

Daytoy ti umuna a gundaway nga ipakita dagiti surat ti maysa a tao a immay ken ni Cristo babaen ti panagkasaba ni Ken. Ti team, da Butler, Smith, Fuller, Hannah, Pate ken Ken, ket nagplano iti serye maipapan iti pannakaisalakan, ket ni Ken ti nangala iti "Kaano a mabalinka a maisalakan." Immay ni Mr. Holloway uray idi imbaga ti doktorna nga agtalinaed iti kama, ta mabalin a maibaon dagiti babbaro sakbay ti sabali a Domingo. Idi Abril 1944, insuratna ken ni Ken a ti trabaho ket addaanen iti 27 a nagbabawi ken namati ken 150 a nangidaton manen iti biagda.

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Maysa a Biblia, Sumagmamano a Tract ken Dua a Lallaki a Nakaparintumeng

Sheppard Field · Oktubre 1943

Idiay barracks, naul-ulimek ti panangsaksi ni Ken. Iti maysa a rabii, ti soldado iti sabali a kama ket nakatugaw iti kamana nga agsigsigarilio. Kayat ni Ken ti agparintumeng para iti kararagna isu a binaybayanna ti tiempo.

> Kasla nagtalinaed laeng isuna sadiay isu a nagurayak. Kalpasanna, bayat ti panangiserrak iti bagko ken bayat nga ar-aramidek dayta, nagparintumeng isuna ket nangrugi nga agkararag. Isu a nadlawko nga agin-innuraykami.
>
> Ni Ken kadagiti nagannakna, 12 Oktubre 1943

Immay ti maysa a nasirib nga agtutubo a cadet tapno dumawat iti "dakkel a pabor": mabalinna kadi a bulodenna ti Biblia ni Ken? Nangipatulod ni Ikit Lois kadagiti tract, ti kasayaatan a pakete nga inawatna, *"No mangiwaraska iti tract kadagiti soldado, masapul a maitutop dagitoy iti tiempo ket dagitoy ti kasayaatan a nakitak iti kasta a wagas."* Kalpasan a binasana ti maysa, ti lalaki iti abayna ket inrugina a binasa ti libro ni Marcos.

Impan ni Corporal Butler isuna iti maysa a gimong ti kararag nga inang-angay dagiti aviation mechanic iti tunggal rabii manipud idi Abril.

> Kaasping laeng dagiti gimongmi idiay Moody. … Idi pinanawak ti M.B.I., saanko a pulos a ninamnama a makasabatak iti kasta kaadu a lallaki a kas kadagiti lallaki nga am-ammok idiay Chicago. Ngem adu ti masarakak iti Army ket pudnoda gapu ta pudno ti gubat.
>
> Ni Ken kada Lelong ken Lelang, 17 Oktubre 1943

Maysa a tenyente a nagsubli manipud Pacific ti nangibaga kadakuada a nakakitana kadagiti nabibileg a lallaki nga agkarkararag sadiay. Insurat ni Ken, *"Adu ti banag nga iparuar ti gubat. Pudno a naragsakak ta adda ni Cristo iti pusok ket nakasaganaak iti aniaman."*

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Panagbantay iti Pagidulinan ti Bala

Sheppard Field · Septiembre–Nobiembre 1943

Napno iti panagsanay dagiti surat manipud Sheppard Field. Adda ti G.I. haircut, "nakaab-ababa unay isu nga agtakder iti sango," ken ti obstacle course iti tallo nga aldaw iti kada lawas, a addaan iti tali a pagindayonan iti ngato ti nalangto a danum ken walo a kadapan a pader: "Amin dagitoy ket nagkasapulan iti pigsa ken bassit a tured." Iti gas training, naangotna ti mustard gas, ket iti drill field nagusar dagiti lallaki iti maskara iti "18 a minuto iti tunggal oras." Inadalna ti Thompson submachine gun ken ti baro nga M-1 carbine, ket idi naudi a paset ti Oktubre immuna a nagbato iti granada. Kadagiti 70 a lallaki iti barracks-na, 29 ti saan a nakapasa kadagiti mental exam. *"Ngem babaen ti tulong ti Apo, nakapasaak."*

Idi 23 Oktubre, naituding isuna iti post 18, ti pagidulinan ti bala kadagiti kayo iti abagatan ti field, maysa kadagiti sumagmamano a post nga addaan iti pudno a bala: dua nga oras nga agbantay ken uppat nga aginana iti uneg ti duapulo ket uppat nga oras.

> Kinunak iti bagik (no koma adda espia nga umay, kabaelak kadi nga ipuntiria ti paltog ket paltogak isuna) Isu a nabang-aranak unay idi imbagada kadakami nga awan ti patayenmi iti daytoy a post.
>
> Ni Ken kadagiti nagannakna, 25 Oktubre 1943

Nagdalan ti pamilia manipud Kansas iti agarup weekend ti 9 Oktubre: "ni tatangko, ni nanangko, dua a kabsatko a babbai ken kabsatko a lalaki," agraman ti cake manipud ken ni Ikit Lois. Kiniddaw ni Ken kadakuada nga "iyegda ti bassit a danum ti Kansas." Kalpasanna, nagkasaba ni Mr. Holloway maipapan kadakuada, dagiti nagannak a nagdaliasat manipud Kansas tapno makitada "daytoy nga Eagle" (ti panangispel ti nagtipo).

Iti baba ti maysa a surat, insurat ni Ken ti maysa a motto a tinengngelna iti intero a biagna: *"Saantayo nga ammo no ania ti adda iti masakbayan ngem ammotayo no siasino ti mangig-iggem iti masakbayan."*

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

"Ania ti Nangpakayat Kenka nga Agtayab?"

Idi dayta a Nobiembre, napan ni Ken iti 66th College Training Detachment idiay Henderson State Teachers College iti Arkadelphia, Arkansas. Idi Pebrero 1944, nagparang ti pamilia Engle iti magasin a *LIFE*.

> Ita nga aldaw, inyeg dagiti kakaduak ti magasin a "Life." Pagarupenda a napintas ni Nanangko.
>
> Ni Ken, 13 Pebrero 1944

Inikkan ti mannursurona iti English iti 95. *"Pagarupek a pagsiddaawanyo no kasano a nakaala iti 95 iti English – Wen, nakitana ti ladawanko iti Life – Kitaenyo."* Simmaruno dagiti fan mail. *"P.S. Diak ammo no ania ti panunotek iti fan mail."*

Ti eroplanona ket maysa a Piper Cub. Immuna a nagtayab idi 13 Marso 1944.

> kimmita kaniak ket immisem ket kinunana. "Ania kadi ti nangpakayat kenka nga agtayab"? … Dagitoy dagiti parikutko - nalabes ti kinatensek, mabutengak ken nabannayatak, wen ania pay ti mabalin a biddut - Apay a simrekak pay iti daytoy nga Air Corps.
>
> Ni Ken, 14 Marso 1944

Idi 24 Marso, isuna ken ti instruktorna ket dandani simmango iti sango ti maysa nga AT-10 nga agdisdissaag. *"Kuna ti dadduma a kakaduak nga agarup 3 a kadapan laeng ti nagbaetanmi. Saanmi pay nga ammo nga adda iti likudanmi."*

Idi 9 Abril, ginatangna ti libro a nagbalin a journal-na idi gubat: *"Nakagatangak iti bassit a libro idi kalman "My life in the Service" No malpasko a maurnos amin, nalabit ipatulodko iti balay."* Dinamagna, *"Idulin-dulinyo kadi amin dagiti surat ken ladawan nga ipatpatulodko iti balay. Namnamaek."* Indulinda. Daytoy a kapitulo ti pammaneknek.

Ti Kangrunaan a Piloto

Henderson State Teachers College, Arkadelphia, Arkansas · 1944

Imbaga ti pagiwarnak ti kolehio nga agsao ni Cadet Engle iti Religious Emphasis Week maipapan iti "The Chaplain's Work On The Home Front." Idi Mierkoles, 1 Marso 1944, saan nga immay ti sabali a mangisarita.

> Adu unay ti tattao ket pudno a tinulongannak ti Apo iti panagsaok. Saan nga immay ti sabali a lalaki a rumbeng koma nga agsao isu a siak ti nagbalin a mangisarita iti dayta a rabii.
>
> Ni Ken kadagiti nagannakna, 3 Marso 1944

Iti klase ti panagsao, kinuna ti maysa a soldado nga ad-adu ti ammo ni Engle maipapan iti Biblia gapu ta nakaadal idiay Moody. *"Pudno a naragsakak a nangngeg kadagiti soldado a kasta unay ti panangipategda iti Biblia."*

Idi 21 Marso, nagsao iti Y.W.C.A. ti kolehio, a pinagdiligna ti panagadal nga agtayab ken ti Kristiano a biag. Kastoy ti panungpalan ti balabalana: "V Ti Kangrunaan a piloto – Jesus … 1. Ti angin a pangato & Ti angin a pababa … 3. Bay-am – Ipaima iti Dios." Iti ngato ti maysa a surat, insuratna ti Deuteronomy 31:6, "maysa a pagarupek a maitutop iti panagtayab."

Narigat ti mismo a panagtayab. Iti maysa a rabii idi Marso, insuratna:

> Ita a rabii, naliday unay ti riknak, a kas iti saanko pay a narikna iti nabayag a tiempo. … isu a nagparintumengak ket kiniddawak iti Apo a tulongannak ket nasayaat ti riknak itan. … Nanang, naragsakak unay a nangngeg nga ikarkararagannak iti tunggal malem iti alas 2:30.
>
> Ni Ken kadagiti nagannakna, 24 Marso 1944

Basbasaenna ti biag ni Spurgeon, *The Shadow of the Broad Brim*, ket namnamaenna ti navigation: *"nalabit isagsagananak ti Apo."*

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Panagkararag para Kadagiti Kakadua iti Kuarto

Arkadelphia ken Harlingen · Enero 1944 – Pebrero 1945

Dagiti kakadua ni Ken iti kuarto idiay Henderson ket ni Frisella, maysa a Katoliko manipud St. Louis a kinuyogna iti Misa ti Baro a Tawen; ni Gragey; ken ni Hall, maysa nga agtutubo a nariribuk ti biagna. Idi adda ni Hall iti infirmary, nangyeg ni Ken kenkuana kadagiti tract. Idi Enero, kiniddawna kadagiti nagannakna nga agkararagda.

> Kiddawek ti kararagyo tapno maiyegko dagiti kakaduak iti kuarto iti Apo ken tapno saanak a sumurot iti dalanda a kas iti kayatda.
>
> Ni Ken kadagiti nagannakna, 5 Enero 1944

Idi Pebrero, binasbasa ni Frisella ti Biblia iti inaldaw uray no pagangaw-angawanda. *"Nasayaat ti panagdur-as ni Frisella iti Biblia. Adu ti saludsodna kaniak."* Idi immuna a nagtinnag ti niebe idiay Arkansas, nangikabil ni Ken iti bola ti niebe iti kama ni Frisella.

Nakikuyog ni Hall ken ni Ken idiay Harlingen, Texas. Idi 30 Abril 1944, kalpasan ti adu nga atiddog a panagsarita, imbaga ni Hall ken ni Ken a nakasaganan.

> Kinunana a mamati isuna a rumbeng laeng nga ikkan ti dios iti gundaway. … imbagana kaniak a saanna pay a pulos a naamiris no kasano karagsak dayta agingga iti dayta a kanito.
>
> Ni Ken kadagiti nagannakna, 30 Abril 1944

Nagkararagda a dua. Kalpasan ti sangapulo a bulan, nangisurat ni Hall manipud Sheppard Field. Naasawaan itan, ken "naan-anay ti ragsakna," ket nagpirma kas "Maysa a Gayyem iti agnanayon." Napan ni Gragey iti infantry ket nangisurat manipud Italy, a nanglagip no sadino ti ayanda idi Pasko ti Panagungar 1944.

Idiay Harlingen, nakasarak ni Ken iti grupo ti Christian Endeavor dagiti soldado ken WAC, ken maysa a gunnery instructor nga am-ammona dagiti Plymouth Brethren: *"Nasdaawak ta bassit unay ti tattao a makaammo pay laeng nga adda P.B."*

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

"Ngem O, Abril 1"

Idi 1 Abril 1944, inserra ti Army ti programa ti cadet para kadagiti na-draft.

> Ngem pagarupek a nasaysayaat nga ibagak nga umuna ti kadaksan. Saanakon nga agturturong nga agbalin a piloto, navigator, wenno bombardier. … Kinuna ti instruktorko a mabalinko ti agbalin a piloto no kayatko. … Wen, nakaskasdaaw nga aldaw ti Marso 31 ngem O, Abril 1.
>
> Ni Ken kadagiti nagannakna, 1 Abril 1944

Kadagiti limapulo a pre-cadet, innem laeng ti nagtuloy. Nagpirma ni Ken iti maysa a surat kas *"Dati a Cadet – ita (G.I. Joe)."* Idi 17 Abril, immay dagiti bilin: flexible gunnery school idiay Harlingen, Texas, *"iti mismo nga asideg ti gulf. … Mabalin a kaipapanan daytoy ti panagserbi iti ballasiw-taaw iti mabiit isu nga agsaganakayo."*

> Kastoy ti riknak. Lugar daytoy a pagaammok a makatulongak a mangabak iti gubat. Saanak a nasaysayaat ngem iti asinoman isu nga ayanko dayta no sadiay ti pangikabilanda kaniak. Kabaelan ti Apo ti mangaywan kaniak iti uneg ti gun turret a kas met iti aniaman a sabali a puesto.
>
> Ni Ken, Harlingen, 22 Abril 1944

Iti Aldaw dagiti Ama, nangisurat iti tatangna manipud iti range. *"Aldaw dagiti Ama ita ket daytoy ti dandani umuna a saanko a nakaduaan iti sumagmamano a tawen. … Mailiwakto ta awanak sadiay iti panagani."* Immuna a nangpaputok iti .50 caliber: *"No maminsan a nangpaputokka iti dayta a paltog, masursurom nga ipateg dayta."* Nagpirma, *"P.S. Mamatiak nga adda kaniak ti kasayaatan a Tatang iti lubong."*

Idiay Lemoore, California, idi Hulio, isuna ken dua a gagayyemna ket nakisakay nga awan bayadna nga agturong iti simbaan idiay Hanford ket naammuanda a ti pastor ken ti asawana ket nagturpos idiay Moody. *"Nakaskasdaaw ti panangiplano ti Apo iti weekend."*

Maysa a Misionero manipud China

Arkadelphia · Enero–Abril 1944

Idiay Moody, nagkararag ni Ken para iti China, ket nakikuyog kenkuana dayta a dagsen iti Army. Idi Enero 1944, nangipatulod iti balay iti maysa a clipping ti pagiwarnak maipapan ken ni Harry Liu, "ti ubing a Chinese a masansan a nakasarsaritak idiay M.B.I.," ket kiniddawna nga idulinda dayta kadagiti filena. Idi 30 Enero, nagsao iti Baptist Training Union maipapan iti "ti pannakapaayta a mangsango iti karit ti misión." *"Saan unay a nasayaat ti panagsaok, saanko a naibaga ti kayatko nga ibaga."*

Immay ni Harry Liu ken ni Cristo idiay China ket nagpalista idiay Moody idi 1941. Idi agangay nagserbi iti Pocket Testament League ket insalaysayna ti estoriana iti *Chinaman's Chance* (1956). Maysa a surat ni Harry ken ni Ken idi 1944 ti nasarakan a naitape iti uneg ti maysa a kopia ti libro. Kitaen met ti Ti Gimong ti Kararag idiay Moody.

Kalpasan a naikkat ti programa ti cadet, napan isuna ken ni Carl iti missionary week idiay Arkadelphia.

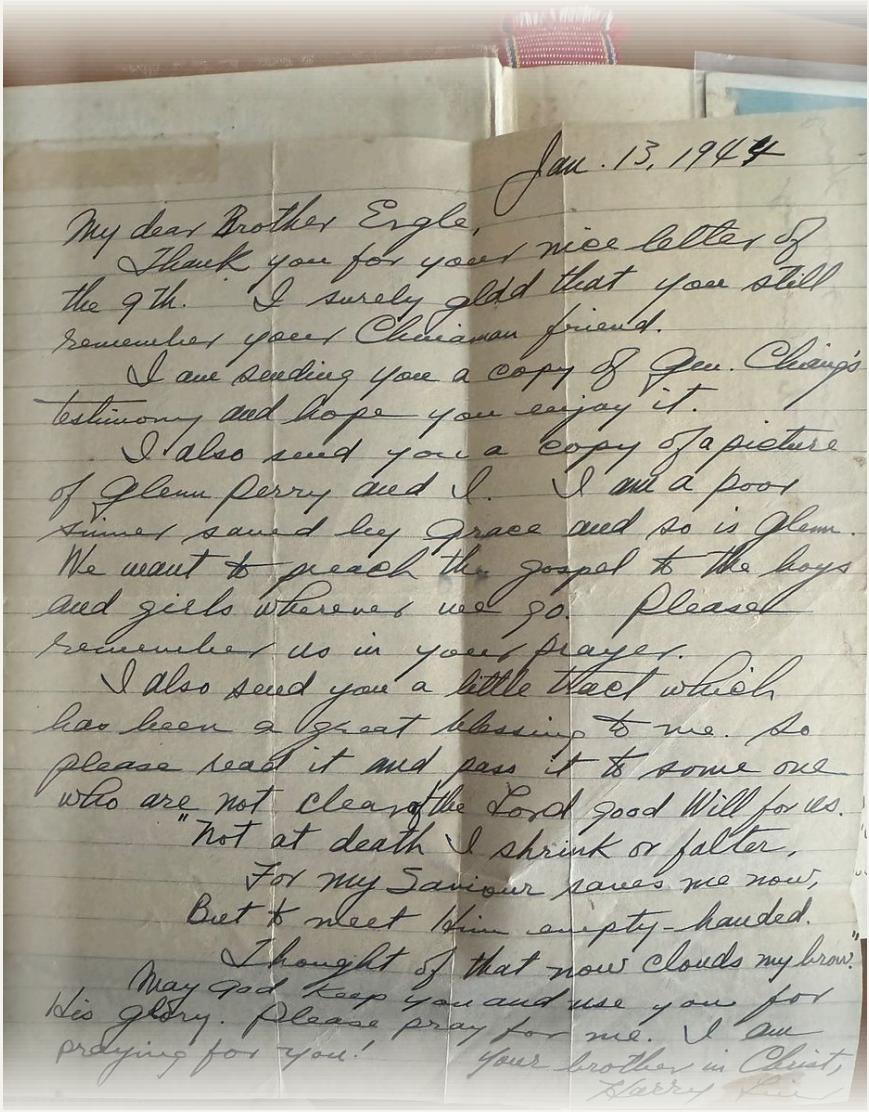
> Idiay ****** napankami iti balay ni Miss Watson. Misionero isuna a nagsubli manipud China. Nasayaat ti panagsaritami kenkuana ngem ababa unay. … Nagsao dagiti misionero manipud Brazil ken China. Ket nagsao met ti Japanese American.
>
> Ni Ken kadagiti nagannakna, 12 Abril 1944

Ginatangna ti libro ti kurso, *The Word Overcoming the World*, ket ikagkagumaanna pay laeng a leppasen idi pimmanaw. Idi immay dagiti bilin a maibaon idi 4 Abril (naikansela dagitoy), nagpakada ni Ken manipud iti plataporma ti kapilia: *"Kasla naayat daytoy nga iskwela kadagiti soldadona."* Innem a kayo ti naimula iti abay ti dormitorio para kadagiti lallaki a natay bayat ti panagserbida.

Simmangpet ti tren idiay Harlingen iti alas dos iti bigat idi 22 Abril. Dagiti canteen ti Red Cross iti dalan ket nangiwaras iti taraon ken kadagiti Ebanghelio. Sinaulona manen ti Psalm 91, ket insuratna, *"Ammoyo, no ad-adda nga umasidegkami iti gubat, ad-adda a masapul a pumigsaak para iti Apo."*

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Ti Surat ni Harry Liu, 1944

Jan. 13, 1944

My dear Brother Engle,

Thank you for your nice letter of the 9th. I surely glad that you still remember your Chinaman friend.

I am sending you a copy of Gen. Chiang's testimony and hope you enjoy it.

I also send you a copy of a picture of Glenn Perry and I. I am a poor sinner saved by Grace and so is Glenn. We want to preach the gospel to the boys and girls wherever we go. Please remember us in your prayer.

I also send you a little tract which has been a great blessing to me. So please read it and pass it to some one who are not clear of the Lord good Will for us.

"Not at death I shrink or falter,
For my Saviour saves me now,
But to meet Him empty-handed.
I thought of that now clouds my brow."

May God keep you and use you for His glory. Please pray for me. I am praying for you!

Your brother in Christ,
Harry Liu

Ti surat ni Harry Liu ken ni Ken, 13 Enero 1944, a nasarakan a naitape iti uneg ti kopia ni Tatang ti Chinaman's Chance. Adda ni Ken iti Army ket nangisurat kenkuana idi maika-9. Naitipo dagiti balikas iti sumaruno a panid.

Koleksion ni Kevin Engle

Ti Surat ni Harry, Sao por Sao

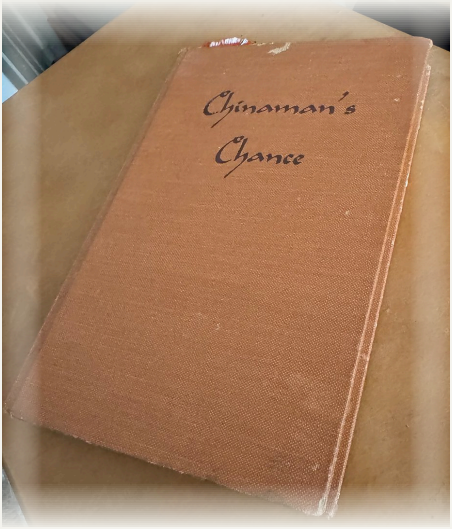
Ni Harry Liu ken ni Ken Engle · 13 Enero 1944

> Dungdungnguek a Kabsat nga Engle,
>
> Agyamanak iti nasayaat a suratmo idi maika-9. Pudno a naragsakak ta malagipmo pay laeng ti gayyemmo a Chinese.
>
> Ipatulodko kenka ti kopia ti testimonio ni Gen. Chiang ket namnamaek a maragsakam.
>
> Ipatulodko met kenka ti kopia ti ladawanmi ken ni Glenn Perry. Maysaak a napanglaw a managbasol a naisalakan babaen ti parabur ket kasta met ni Glenn. Kayatmi nga ikasaba ti ebanghelio kadagiti ubbing a lallaki ken babbai iti sadinoman a papananmi. Pangngaasim ta malagipnakami kadagiti kararagmo.
>
> Ipatulodko met kenka ti bassit a tract a nagbalin a dakkel a bendision kaniak. Isu a pangngaasim ta basaem ket itedmo iti siasinoman a saan pay a nalawag kenkuana ti naimbag a pagayatan ti Apo para kadatayo.
>
> “Saan nga iti patay nga agbutengak wenno agkupsoyak,
> Ta isalakannak ti Mangisalakan kaniak ita,
> No di ket ti panangsabat Kenkuana nga awan ti iggem ti imak,
> Dayta a panunot ti mangpaliday kaniak ita.”
>
> Saluadannaka koma ti Dios ken usarennaka para iti dayagna. Pangngaasim ta ikararagannak. Ikarkararagankaka!
>
> Kabsatmo ken ni Cristo,
> Harry Liu

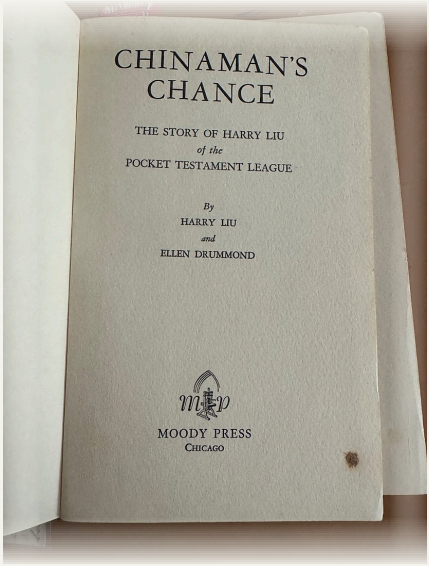
Ti “Gen. Chiang” ket ni Generalissimo Chiang Kai-shek, ti mangidadaulo iti China idi gubat. Ti bersikulo nga inkopia ni Harry ket naggapu iti himno a “Must I Go, and Empty-Handed?” (Charles C. Luther, 1877). Kitaen ti Maysa a Misionero manipud China.

Naitipo manipud iti orihinal, kadagiti mismo a balikas ni Harry.

Chinaman's Chance

Ti kopia ni Tatang ti Chinaman's Chance, ti mismo nga estoria ni Harry Liu.
Koleksion ni Kevin Engle

CHINAMAN'S
CHANCE

THE STORY OF HARRY LIU
of the
POCKET TESTAMENT LEAGUE

By
HARRY LIU
and
ELLEN DRUMMOND

MOODY PRESS
CHICAGO

Ti panid ti titulo: The Story of Harry Liu of the Pocket Testament League, insurat da Harry Liu ken Ellen Drummond, maysa a misionero a nagsubli manipud China (Moody Press, Chicago).
Copyright © 1956 by The Moody Bible Institute of Chicago

Crew #243

Idi Agosto 1944, napan ni Ken idiay Walla Walla, Washington, para iti panagsanay ti crew ti B-24.

> Ti crew-ko ket #243. … Mamatiak nga ited ti Apo kaniak ti nasayaat unay a crew. Pudno a kasapulakto ti tulongna a saan pay a pulos a kas iti dati kadagiti sumaruno a lawas.
>
> Ni Ken, 11 Agosto 1944

Idi 28 Septiembre, bayat ti maysa a training flight, adda simmangpet iti likud ket imbagana kenkuana a kayatda nga addaan isuna iti sango.

> Simmang-atak ket naammuak a siak ti agpatayab iti apagbiit. Isu nga iti sumaruno a 20 a minuto (agarup), siak ti nangiggem iti controls iti kaaduan a tiempo. … Impakiligko unay iti sikigan ket nagtayabkami a nagtimmawen. … Nakaragragsakak unay; namnamaek laeng a makapagtayabak manen iti dayta a 24.
>
> Ni Ken, 28 Septiembre 1944

Idi 18 Oktubre, kalpasan ti programa ti ebanghelio iti kapilia ti base: *"Nasungbatan dagiti kararagmi. … Naisalakan ti maysa a lalaki, ni Elijah Blevins."*

Kalpasan ti naudi a furlough idiay balay, ken ti umuna a pannakakitana iti baro a maladaga nga adingna a babai, ni Jane Ann, nagsubli iti napno a tren: *"Agtakder laengen – Wen, rimmuarak iti nagbaetan dagiti bagon idi pimmanawak iti Abilene ket nagkantaak iti sumagmamano a chorus. … Nakaskasdaaw dayta a furlough, Agyamanak iti Apo."*

> P.S. Pangngaasiyo ta ikararagyo nga isaganaak ti Apo para iti gubat iti bagi, panunot, espiritu kdpy. (Iti amin a wagas)
>
> Ni Ken iti nanangna, 7 Nobiembre 1944

Panaglakbay manipud iti Maysa nga Isla agingga iti Sabali

Idiay Hamilton Field, California, naikkan ti crew iti baro a B-24. *"Ay, nakaskasdaaw unay – amin a kabaruan nga alikamen."* Bayat ti panagbantayna, nangisurat iti balay *"manipud iti daan a B-24 us-usarek ti lamisaan ti radio man."* Idi agarup 23 Nobiembre, nagtayabda nga agturong iti Pacific.

> No adda ti maysa a tao iti ngato dagiti ulep nga awan ti adda iti baba no di danum laeng, ad-adda a maamirisna no kasano ti panagpannurayna iti Dios.
>
> Ni Ken, 24 Nobiembre 1944

Nagsardengda idiay Tarawa, a *"nangangayan ti maysa kadagiti kadadagsenan a gubat iti daytoy a gubat."* Insuratna, *"Kasla asideg unay kaniak ti Apo gapu kadagiti kararagyo. Naiduma unay ti riknak iti papanak ngem iti pagarupko."* Idi 1 Disiembre, nagdissaagda idiay Nadzab, New Guinea. *"Adda dagiti pudno nga estoria nga ibagak ngem pagarupek a saan a magustuan ti censor nga ikkaten amin dagitoy isu nga idulinko agingga iti panagawidko."*

> Ita nga aldaw napankami iti umuna a panangraut iti kabusor. Wawak! Ti puntiriami ket maysa a kalsada a pagdalanan dagiti suplay. Dakami ti nangidaulo a barko isu a nakitak amin. Awan ti flak Awan ti Zero. … Adda ti Red Cross sadiay nga addaan grapefruit juice.
>
> Ni Ken iti tatangna, 17 Disiembre 1944

Idi 23 Disiembre, agarup duapulo a surat ti sangsangkamaysa a simmangpet. *"Ay, nakitayo koma dagiti kakaduak idi imbagak kadakuada ti maipapan iti baro a kabaian nga urbon ni Josie. Okupado amin iti panagbasada kadagiti suratda ket pagarupenda nga adda saan a nasayaat kaniak."* Ti Paskua ket *"maysa a nabara nga aldaw ti Paskua idiay New Guinea,"* a kadua ti maysa a Baptist chaplain manipud Kansas, *"nasayaat a pagtitipon."*

Ti Klase iti Biblia idiay Nadzab

Nadzab, New Guinea · Paskua 1944 – Enero 1945

Sakbay a nayakar ni Ken iti Jolly Rogers, nangrugi iti Bible study idiay Nadzab a kadua ti dua a Kristiano a gagayyemna, ni Robert Meek ken maysa a lalaki nga "Lucky" laeng ti pangawag dagiti surat kenkuana. Iti malem ti Paskua 1944, binuybuyana ni Meek a mangbangbangon iti tolda, nga addaan parachute kas kisame.

Nangisurat ni Meek idi Enero. Simmardeng ti proyekto kadagiti rabii ti lawas idi awanen ni Ken, ngem agtultuloy ti klase iti Domingo.

> Awan ti sabali malaksid kadakami ken ni Lucky ti interesado iti proyekto nga inrugim sakbay a pimmanawka ditoy isu a naisardengen. … Nasayaat ti Bible class iti bigat ti Domingo no panunotentayo ti nangrugianmi ket namnamaek nga umadu ti interes.
>
> Ni Robert Meek ken ni Ken, 22 Enero 1945

Agarup sangapulo ket dua ti umay iti tunggal lawas, sangapulo ket lima idi Domingo sakbay a nangisurat, ket ni Chaplain Watters ti mangiyeg iti "nakaskasdaaw unay a mensahe ti Ebanghelio." Ni Meek ken tallo pay ti agnanaed itan iti tolda a parachute ket agmulmulada iti kamatis manipud iti bukel nga impatulod ti asawana.

Nagyaman ni Lucky ken ni Ken gapu iti maysa a tract.

> Aniaman, kabsat, aniaman *** ti mapasamak, pudno a sapsuportaranka ket tultulongak iti kararag.
>
> Ni Lucky ken ni Ken, 7 Enero 1945

Ti nakasurat itan kadagiti sobre ni Ken ket "Cpl. Kenneth E. Engle, APO 713-1." Ti serial number-na ket 37538334.

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

"Kumusta manipud iti Jolly Rogers!"

Idi naudi a paset ti Disiembre 1944, simrek ti crew ni Stanley iti 90th Bomb Group, ti Jolly Rogers, 319th Squadron. Nagtayab ni Ken iti ipus kas assistant radio operator ken gunner.

> Kumusta manipud iti Jolly Rogers! … Pudno nga ar-arapaapek ken ikarkararagko nga agballigikami iti mabiit. Mabanbannogakon iti daytoy a gubat ket awan biang no siasino ti makaammo.
>
> Ni Ken iti tatangna, 28 Disiembre 1944

Impatulodna iti balay dagiti nagan ti crew, ti crew ni Lt. Loren Stanley, ket inawaganna dayta iti *"Kasayaatan a Crew iti Lubong."*

> Nalpasen ti Baro a Tawen ken nalpasen ti umuna a misionko. … Dinanonmi ti Filipinas. … Idi addakami iti ngato ti target, sinangsangpet a kinnak dagiti life saver. Inurnongko ida iti toggle switch-ko.
>
> Manipud ken Ken para ken Keith, 3 Enero 1945

Idi 1 Pebrero, inted ti pilotona kenkuana ti maysa a Baro a Tulag nga addaan kalub a balitok a metal. *"Inikkatko ti kalub ket inkabilko iti Baro a Tulagko. Saan a ti salaknib manipud iti bala ti kasapulak no di ket ti salaknib ti Dios."*

Idi 10 Pebrero, nagsurat iti amana manipud iti ipus ti eroplano, bayat ti panagsublida manipud iti maysa a panagraut.

> Sadiay iti sirok ti celluloid adda ti Kapitanko, ti ading a lalaki (nakaisem iti agsumbangir a lapayag), ni Nanang ken dagiti dua a kabsatko a babai, ken ni Tatang nga agtaktakder iti baro a beranda nga adda dagiti imana iti bulsana. Mabalinyo nga ipagarup no ania ti nariknak. (nailiw iti balay)
>
> Ken, 10 Pebrero 1945

Iti maysa a lugar idiay Filipinas

Idi Pebrero 1945, nagtayab dagiti Jolly Rogers manipud Mindoro. Idi 20 Pebrero, napan ni Ken iti *"maysa a gimong tapno agyaman iti Dios gapu iti pannakawayawaya ti Filipinas. Kiniddaw daytoy ni General Mac Arthur."* Pinirmaanna ti maysa a surat iti *"Manipud iti Ubing a Filipino."*

> Masansan nga addaak iti "tanap ti anniniwan ti ipapatay" ngem kunana a "Dika agbuteng" ket awan ti pakadanagak. Ti kadakesan a sugat agingga ita ket kagat ti lamok.
>
> Manipud ken Ken para ken Keith, 15 Pebrero 1945

Binilangna dagiti misionna babaen kadagiti tawen dagiti kabsatna. Idi 28 Pebrero: *"Ita, maysaak ti kurang (14) iti tawen ni Keith a 15."*

> Nalpasmi ita nga aldaw ti narigat a mision iti ngato ti Formosa. Pudno a napaneknekan manen kaniak ti Ps. 23:4. Gapu ta addakami iti dayta a tanap.
>
> Manipud ken Ken para iti inana, 3 Marso 1945

Iti sumaruno nga aldaw, 4 Marso, naggapu iti kapilia, a nakaangayan ti maysa a gimong a panglaglagip *"kadagiti lallaki a napukawmi kadagitoy nabiit."* Dayta ti aldaw nga ipakita dagiti rekord ni Gordon nga agkarkararag para iti maysa a simbaan idiay San Jose, Mindoro.

Idi 5 Marso, nagsurat iti ading a babai a ni Jane Ann maipapan iti masakbayan. Inladawanna ti bagina *"iti W.M.B.I. a siak ti announcer … maysa a tagtagainep iti Filipinas ngem mabalin a mapasamak!"* Innem a tawen kalpasanna, addan iti radio idiay Manila.

Manipud iti ospital iti dayta a bulan, innayonna, *"Mangrugrugiakon a maawatan no apay nga agsubli dagiti misionero no nakadanondan sadiay. Dagitoy a tattao ket makapainteres unay ken nagagayyem unay."*

Dagiti Surat Manipud iti Crew

Primavera 1945

Idi pinanawan ni Ken ti crew idi Marso 1945, insurat ni Jim Hickey a sinortida dagiti gamigamna sakbay nga insublida.

> Inlasinmi ti kaaduan kadagiti gamgamim sakbay nga insublimi. Innalami amin dagiti gamgamim agraman ti Bibliam ken dagiti dadduma a librom.
>
> Manipud ken Jim Hickey para ken Ken, 11 Abril 1945

Amin dagiti kameng ti crew ket nagbalinen a staff sergeant. "Na-check out ni Stanley iti lead! Intayabmi daytoy iti naudi a misionmi iti Formosa." Napaay ti minuyongda: "Kinalkal dagiti manok ti kagudua dagiti rabanos ken karot, ket kinnan dagiti bao ti nabati."

Idiay balay, saan nga ammo ti pamilia no sadino ti ayanna. Imbaga ti maysa a kaarruba a nagsubli manipud Pacific ken ni Grant nga adda San Jose idiay Luzon ken adda met idiay Mindoro. Insurat ti inana, *"Gapu ta adayoka unay, kasla awan ti maaramidanmi,"* ket kalpasanna, *"Ngem binasak la ita ti Bersikulo a 'Ngem ti Diosko ipaayna ti amin a kasapulanyo' ket awan kaipapanan ti kaadayo kenkuana."* Iti baba, innayon ni Keith ti Romans 8:28 ken innayon ni Eloise ti Isaiah 26:3. Dua a bulan kalpasanna, insurat ni Ken, "Adda latta ti Romans 8:28 iti 'Libro dagiti libro.'"

Nakatulong met ni Ken kadagiti dadduma. Ni Johnny Hanrahan, maysa a soldado a nasabatna iti dayta a primavera, nagsurat idi Hunio:

> Rumbeng koma a nagsuratak kenka idi pay, Ken, tapno agyamanak iti panangparegta ken panangiturong nga intedmo kaniak kadagidi narigat nga aldaw idiay 126th. … Kanayonto nga agyamanak ta addaka iti makannawanko idi dayta a tiempo. … Adda nagun-odko, Ken - ibingbingayko kadagiti dadduma.
>
> Manipud ken John C. Hanrahan para ken Ken, 24 Hunio 1945

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

John Sunberg

England · 1945

Ni John Sunberg ket maysa a Kristiano a gayyem ni Ken manipud kadagiti aldaw ti panagsanayna. Nagtayab a kadua ti Eighth Air Force manipud England, ket idi Pebrero 1945 nagsurat ken ni "Cpl. Kenneth E. Engle." Nakitana ni Hannah, maysa a gayyem manipud iti panagsanay, idiay London. Awan ti Kristiano a kaduana iti crew-na, ngem itultuloyna ti panagbasana iti Bibliana.

> Basbasaek ti Bibliak mamindua iti inaldaw ken isaksaulok dagiti bersikulo ti Kasuratan. … Nalpaskon ti 13 nga operasion ket adda pay 22 a kasapulan. Agyamanak iti Dios gapu iti nakaskasdaaw a salaknibna agingga ita.
>
> Manipud ken John Sunberg para ken Ken, 27 Pebrero 1945

Idi Disiembre, nagsurat ti kabsat ni John a ni Bill ken ni Ken manipud Red Oak. Idi 18 Marso 1945, iti maikaduapulo ket tallo a mision, nga agturong idiay Berlin, nadangran unay ti bomber ni John. Pinadas ti crew a dumanon iti daga nga iturturayan dagiti Ruso ket nagtalon amin babaen ti parachute.

> Amin ket natalged a nakarruar iti eroplano ngem pinaltogan ida dagiti eroplano a pakigubat dagiti Ruso.
>
> Manipud ken Bill Sunberg para ken Ken, 18 Disiembre 1945

Natay da John ken Sergeant Marino. Dagiti dua a surat ket naidulin a kadua dagiti mismo a surat ni Ken.

Nagsurat met dagiti dadduma. Ni Harry, maysa a gunner a nagtayab iti pito a mision sakbay a naiparit a tumayab, imbagana ken ni Ken, "Kasapulak ti maysa a tao a kas kenka a kaduak, ken kaduak a mapan iti simbaan, kadagiti gimong iti kada lawas."

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Sadino ti Pakaykayatna a Pagyanam

Abilene ken Chicago · 1945–1948

Nagsubli ni Ken iti Moody kalpasan ti gubat, ket manipud iti talon ken manipud Chicago, agid-idonen para kadagiti mision. Idi 1945, inyaman ti Moody Missionary Union ti maysa a sagutna. Idi 1946, inyaman ti misionera a ni Anita Lewis ti sangapulo a doliar ken dagiti kararagna: "Usaren koma unay ti Apo para iti dayagna ken dagus nga ikabilnaka iti lugar ti panagserbi nga insaganana para kenka."

Idi 1948, adda simmangpet a surat manipud India. Ni Violet Hendrickson, maysa a gayyem idiay Moody a nai-commend manipud Austin, nagsurat manipud iti maysa a pagadalan dagiti babbai idiay Kollegal. Nakitana ti maysa a sangapanid nga anunsio ti Moody iti maysa a magasin, nga adda ti ladawan ni Ken, "a makisarsarita iti maysa a lalaki iti maysa a mission." Nalaglagipna ti sarsaritada idiay Sweet Shop no rumbeng kadi nga iplano ti maysa a misionero ti dalanna wenno ibatina daytoy iti Apo.

> Kenneth, isu ti kasasaayaatan a banag iti intero a lubong ti pannakaammo a ti lugar nga ayanmo ket isu ti lugar a mismo a pinili ti Apo para kenka. … Adda kadi pay sabali a panangiturong ti Apo kenka no sadino ti pakaykayatna a pagyanam? Kasla adda dakkel a kasapulan iti amin a lugar.
>
> Manipud ken Violet Hendrickson para ken Ken, 19 Agosto 1948

Iti dayta a primavera, nakatulagen ni Keith a makiasawa ken ni Cleo Barten ket kiniddawna ken ni Ken nga isu ti best man. Binalakadan ni Ken ti kabsatna.

> Isu ti panangipangruna iti Apo Jesu-Cristo iti amin a banag. No pudno nga ipangrunam Isuna, Isunto ti mangsimpa kadagiti amin a detalye. … Kalpasanna, rumbeng a pagsaritaanyo ti panagdayaw a sangapamiliaan iti pagtaenganyo.
>
> Manipud ken Ken para ken Keith, 28 Abril 1948

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Ti Bangka ti Gameng

Worcester, Massachusetts · Agosto 1949

Kalpasan ti panagturposna iti Moody idi 1949, inusar ni Ken ti bakasionna idi Agosto a nangidaulo iti dua a lawas a Daily Vacation Bible School iti maysa a bassit a kapilia idiay Worcester, Massachusetts. Nangrugi daytoy idi 8 Agosto.

Inaramidna daytoy a kasla maysa a panagbiahe iti baybay. Tunggal ubing ket nasken nga addaan tiket tapno makalugan iti barko. Adda karera dagiti bangka a naglayag a pangpasangpet iti tunggal crew gapu iti panangitugotda kadagiti Biblia ken bisita, ket ti maysa a bassit a lalaki nangitugot iti 28 nga ubbing iti uneg ti dua a lawas.

> Maysa pay a nangato a paset ti aldaw ket ti panangisaulo a tinawagmi iti treasure boat (bangka ti gameng), ta ti Biblia ti mapa ti gamengmi.
>
> Report ni Ken, Septiembre 1949

Maysa a bigat, adda maysa nga ubing a lalaki a nagbati. Isu ti gayyem a nangitugot kadagiti amin a bisita.

> Ti kadakkelan a ragsak iti trabaho ket idi maysa a bigat a naaddaanak iti gundaway a mangiturong iti maysa nga agtutubo a lalaki iti Apo Jesus. Anian a ragsakna idi simrek ni Jesus.
>
> isu met laeng a report

Iti rabii ti panaggibus, immay dagiti nagannak, ket naikasaba met kadakuada ti ebanghelio. Kalpasanna, intuloy ni Ken ti napan idiay New York ken Washington, D.C.

Dagiti ubbing a lallaki ken babbai, dagiti bersikulo a naisaulo, ken ti ebanghelio: dayta ti trabaho nga aramidenna iti intero a biagna, sakbay pay nga ammona no sadino ti pangibaonan kenkuana ti Apo.

MAIKADUA A PASET

Ni Ken ken ni Mary Lou

Maysa a balasang manipud Canonsburg, ken maysa a surat a bimmallasiw iti Pacific

NAPABARO IDI 24 OKTUBRE 2026

Da Karen ken Patrick idiay Romblon

Ti Balasang Manipud Canonsburg

Ni **Mary Louise Leonard** ket nayanak idi 20 Hulio 1930 idiay Canonsburg, Pennsylvania. Insurat ti mismo a memoir-na ti umuna a reaksion ti inana: *"Anian a naalas daytoy a maladaga!"* Simmungbat ni Ikit Freda, ti kambal, *"Saan met, nasam-it ti langana!"*

Dimmakkel a kaduana ni Laddie, ti collie, nagtokar iti piano nga awan nota ken nagtokar iti trombone iti banda, ket intedna ti biagna ken ni Cristo idi 1942. Idi 31 Agosto 1948, dimteng idiay Chicago tapno agsanay a kas nurse idiay West Suburban Hospital. Iti dayta a panaglaglagto, napan dimngeg ken ni Dr. Ironside. Idi 1949, naawat iti fellowship idiay Austin Gospel Hall.

Nasabatna ni Ken iti trabaho kadagiti ubbing iti maysa a kapilia idiay Chicago. Nangrugi ti panagliglawda iti kalgaw ti 1950, kuna ti pamilia, iti maysa a panagpasiar iti barko iti silaw ti bulan.

Ited ti journal ni Ken ti petsa: Lunes, 26 Hunio 1950. "Nalpasen ti panawen ti panaguray," insuratna. Interesadon manipud idi Enero ket nagur-uray iti adu a bulan iti "go ahead" ti Apo. "Naragsakak unay ta naguurayak, kasta koma latta." Ti mismo a timeline-na ket mangnayon iti dua a listaan idi Disiembre 1950:

> Dis 11, 1950 - cedar chest (manipud ken Ken)
> Dis 14, 1950 - Nagturong idiay Abilene - Texas Chief (Tapno makita ni Ken)
>
> Timeline ni Mary Lou

Dua a bulan kalpasanna, naglayag ni Ken nga agturong iti Filipinas nga awan ni Mary Lou.

Manipud iti mismo a memoir ken timeline ni Mary Lou.

Ti Gimong ti Kararag idiay Moody

1949 wenno 1950

Idi estudiante ni Ken idiay Moody Bible Institute, kameng isuna ti maysa a grupo ti kararag nga aggigimong tapno agkararag para iti China. Dayta a dagsen ket nangrugi pay idi umuna a tawenna idiay Moody, idi ni Harry Liu, maysa nga estudiante a Chino, nangidaulo iti gimong ti kararag para iti China (kitaenyo ti A Missionary from China). Iti isu met laeng a tiempo, agsursurat da Ken ken ni Cyril Brooks idiay Filipinas, ket ikarkararagna no kayat kadi ti Apo nga addanto sadiay.

Maysa a rabii, inawis ni Ken ti dadduma nga estudiante ti Moody a makikadua kenkuana iti maysa a gimong ti kararag iti intero a rabii. Nagkararagda agingga iti bigat.

Iti sumaruno a bigat, napan ni Ken iti mailbox-na. Iti unegna, adda surat manipud ken ni Cyril Brooks, nga awisenna nga umay iti Filipinas a kas misionero. Dayta a surat ket tallopulo nga aldaw nga adda iti barko. Dimteng kenkuana iti mismo a bigat kalpasan a nagpalabas iti rabii a mangkidkiddaw iti Dios iti panangiturong.

Imbaon ti Dios ti sungbat maysa a bulan sakbay a nalpas ni Ken ti panagkiddawna iti daytoy.

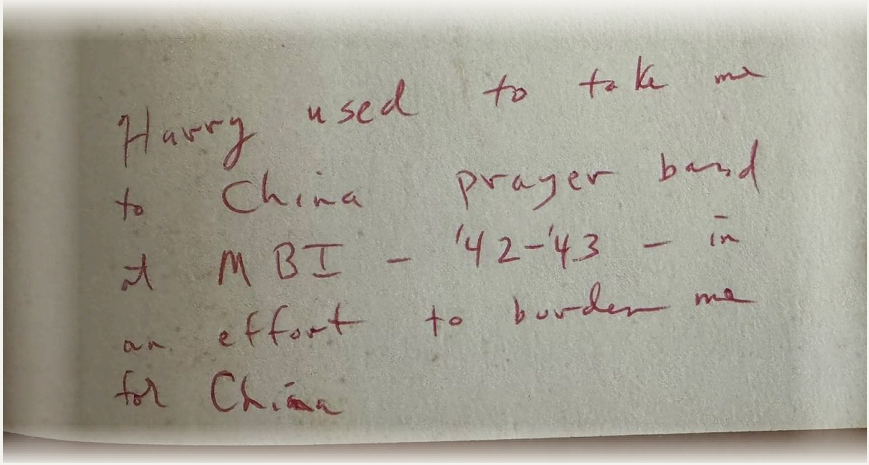
“Ket mapasamakto a sakbay pay nga umawagda, sumungbatak; ket bayat nga agsasaoda pay, mangngegko.”

Isaiah 65:24

Manipud kadagiti malaglagip ni Kevin Engle

▶ Dumngeg ken Dad Brooks

Ti China Prayer Band

Ti mismo a nota ni Tatang iti nalabaga a tinta, a naisurat iti kopiana ti Chinaman's Chance: "Ni Harry ket kanayon nga itugotnak iti China prayer band idiay MBI – '42–'43 – tapno maaddaanak iti dagsen para iti China." Idiay Moody Bible Institute ti nangikabilan ni Harry Liu iti China iti puso ni Ken iti umuna a gundaway. Kitaenyo ti A Missionary from China.

Koleksion ni Kevin Engle · *Chinaman's Chance* © 1956 by The Moody Bible Institute of Chicago

Maysa a Silulukat a Ruangan

Chicago · Mayo–Agosto 1950

Iti primavera ti 1950, nagsurat ni Ken ken ni Cyril Brooks idiay Manila tapno agsaludsod maipapan iti kasapulan. Dimteng ti sungbat iti ngudo ti Mayo. Insurat ni Mr. Brooks a rumbeng a surotento ni Ken ti panangiturong ti Apo, ket kalpasanna:

> Sigurado nga adda lugar para kenka a tumulong iti aglawlaw ti San Juan no awagannaka ti Apo a makitrabaho kadakami. Ita, adu ti saan a maar-aramid gapu ta awan ti umdas a tiempo ken pigsami a mangaramid iti amin.
>
> Cyril Brooks, kas inadaw ni Ken iti suratna iti inana, 26 Mayo 1950

Adda trabaho iti Ingles kadagiti agtutubo, kunana, "a mabalinmo a tulongan tapno dagus a mabang-aranmi," ket dinakamatna ti maysa a roll-away bed.

> Saanen a kasapulan nga ibaga a naragsakak unay idi naawatko ti surat. Kasla adda silulukat a ruangan iti sanguanak, uray la ita a kanito. … Inted ti Apo ti pudno a ragsak ken talna iti pusok manipud idi nangngeddengak a mapan kadagiti Isla. Awan ti nasaysayaat ngem ti ayan iti pagayatanna.
>
> Manipud ken Ken para iti inana, 26 Mayo 1950

Nangaramid ni Ken iti iskediul, a ti panagdanon iti tay-ak ti mision ket iti Disiembre. (No daytoy kadi ti surat a naggapu iti gimong ti kararag iti intero a rabii, saan nga ammo ti pamilia.)

Napno dagiti naudi a lawasna idiay Moody. Nangted iti maysa a palawag maipapan kadagiti agkukutel idi nakapsut ti timekna: "Mamatiak nga inusar daytoy ti Espiritu Santo." Idi 17 Hulio, nangituding ti Dean iti maysa nga aldaw ti kararag para kadagiti agturpos, "maysa nga aldaw a malaglagipkonto iti napaut." Nagturpos idi 3 Agosto 1950.

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Naitalek iti Trabaho

Chicago ken Abilene · Hunio–Hulio 1950

Idi Domingo, 25 Hunio 1950, nakigimong ni Ken kadagiti panglakayen a kakabsat idiay Austin Gospel Hall idiay Chicago ket inted ti testimoniona. *"Kayatda ti mangisurat iti maysa a surat a pagkaykaysaanda iti gimong idiay Abilene,"* kinunana iti kabsatna a babai a ni Eloise.

Ti surat ket napetsaan iti 9 Hulio 1950. Naiturong daytoy kadagiti "Kristiano a naguummong iti nagan ti Apotayo a Jesu-Cristo idiay United States, Canada ken iti sabali a lugar." Ibagana no kasano nga immay ni Ken idiay Chicago manipud Abilene a kas estudiante ken no kasano a naawagan iti armed forces.

> Idi agangay, naawagan iti panagserbi iti armed forces ket bayat nga adda idiay Filipinas, inkabil ti Espiritu Santo iti pusona ti kasapulan ti ebanghelio iti dayta a pagilian. … Naadalmi nga ayaten ti kabsattayo nga Engle ken ipategmi ti tarigagayna nga agserbi iti trabaho ti Apo.
>
> ti surat a panangitalek, 9 Hulio 1950

Kunana a kayatna ti mapan a kas kadua a mangmangged ni Cyril Brooks ti Manila.

Para iti Grace and Truth Gospel Hall idiay Abilene, pinirmaan daytoy da D. W. Emig, F. H. Nicholson, ti ama ni Ken a ni Grant Engle, ti ulitegna a ni Orville Robson ken ti kabsatna a ni Keith Engle. Para iti Austin, sangapulo ket uppat a lallaki ti nagpirma, a kadakuada da Henry T. Moffat, Dr. R. Winfield Scott, Phil R. Clarkson ken Clarence R. Welsher.

Kadagiti Brethren, saan a sumrek ti maysa a misionero iti maysa a board. Rummuar a naitalek babaen kadagiti gimong iti pagilianna, ket sumarsaranay dagitoy kenkuana babaen ti kararag. Ti ama ken kabsat ni Ken ket inkabilda dagiti naganda iti surat a nangibaon kenkuana.

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Ti Gimong a Nangibaon Kadakuada

Austin Gospel Hall, Chicago · 1894–1953

Daytoy ti estoria ti Austin Gospel Hall idiay Chicago, a nagbalin idi agangay a Woodside Bible Chapel, nga imbaga ni James Brown, maysa kadagiti mamati nga addan sadiay manipud pay idi damo nga aldaw. Surotenna ti bassit a gimong manipud iti maysa a naabangan a tienda idi 1894 agingga iti maysa a hall nga agarup dua gasut a mamati. Iti asideg ti ngudona, kadagiti imbaon ti gimong tapno agserbi iti Apo kadagiti adayo a daga, makitayonto ti "Mr. & Mrs. Ken. Engle — Philippines."

Origin and Growth of Austin Assembly, 1894 until 1953 (Nagtaudan ken Panagdakkel ti Gimong idiay Austin) · insurat ni James Brown

Idi tawen 1894, ti Austin, Illinois ket maysa a bassit a barrio iti laud ti Chicago.

Iti Primavera ti dayta a tawen, dua a kakabsat ti immay manipud Avondale (da Winsor Chase ken James K. Pea) tapno sukimaten no mabalin ti mangipasdek iti maysa a pammaneknek iti Barrio, a dayta a tiempo ket pagnanaedan ti maysa a komunidad dagiti agsimsimbaan, a kaaduanna ket Lutheran, Baptist ken Methodist. Kasta met, dayta a tiempo, awan ti saloon iti barrio, ken awan met ti simbaan dagiti Romano Katoliko iti aglawlaw ti lugar a yan ita ti Austin Gospel Hall. Iti panaglaglagto ti 1894, dagiti dua a kakabsat a nadakamat iti ngato ket immakarda idiay Austin a kaduada dagiti pamiliada — ket daytoy ti nangilukat iti dalan para iti pannakaipasdek, iti bassit a wagas, ti maysa a gimong idiay Austin. Bayat dayta, naikaskasaba ti Ebanghelio kadagiti suli ti kalsada; ket kadagiti nagbalin a interesado iti daytoy a trabaho, adda ti natured a nangrugi a Mangaskasaba a ni Donald Ross, a namin-adu a nagsao iti ruar, ken simmarungkar met kadagiti pagtaengan a nangibatianna kadagiti tract ti Ebanghelio. Iti rugrugi ti tawen 1895, immay dagiti pamilia da William Pea ken Forsyth Frazer manipud Avondale; ket idi agangay, nakikaduada ti tallo a pamilia a taga-Sweden (Matson, Anderson ken Hagland) a nakikadua idi kadagiti maaw-awagan nga exclusive brethren. Inkeddeng dagiti pito a pamilia nga abangan ti maysa a Tienda iti maaw-awagan idi nga Ontario Street (ita ket Ohio Street) ken Parkside Avenue.

Sadiay, inaramidda ti Pangrabii ti Apo, nangangayda iti Sunday School, kadagiti gimong ti Ebanghelio iti rabii ti Domingo ken kasta met kadagiti gimong iti uneg ti lawas.

Nangangay kadagiti kampania ti Ebanghelio iti hall da Donald Ross, James Harous, Mr. Honeypenny, John Smith, Donald Munroe, Alexander Marshall, C. F. Rose, W. J. McClure ken dadduma pay. Nangangay met kadagiti gimong iti tolda iti distrito, ket dagiti gimong iti hall ken iti tolda ket nagbanag iti pannakabaliw ti puso dagiti saan pay a naisalakan ken iti pannakapatibker dagiti santo. Maysa a bassit a tienda ti naabangan iti suli ti Laramie ken Chicago Avenue idi 1900, ket nangangay sadiay kadagiti gimong dagiti ubbing da Mr. Soper, Mr. Cole ken Mr. M. Capp; dadduma kadagiti ubbing ket nabaliwan ti pusoda ken nainayon iti Gimong. Iti agarup dayta a tiempo, dua kadagiti mangidadaulo a kakabsat ti naikkat iti bassit a bunggoy dagiti mamati — ni Winsor Chase ket napan idiay Evanston, Illinois gapu iti panagakar ti negosio a pagtrabahuanna, ket ti maysa ket napan iti pagtaengan tapno makikadua iti Apo kalpasan ti sumagmamano a bulan a panagsakit. Manipud 1901 agingga 1902, nakikaykaysa dagiti mamati iti West Side Meeting, nga adda iti Colorado Avenue iti asideg ti Madison Street. Iti rugrugi ti 1905, inkeddeng dagiti Mamati idiay Austin ti agsubli manen ken mangipasdek iti pammaneknek iti lugarda, ket inaramidda daytoy babaen ti panangabangda iti Nissen's Hall nga adda iti agarup uppat a bloke iti Daya ti Laramie Avenue iti Chicago Avenue. Idi tawen 1907, aggigimong dagiti mamati iti maysa a tienda a sumagmamano a ruangan iti Daya ti Laramie iti Chicago Avenue, ket idi 1908 adda idan iti maysa a Hall iti ngato nga adda iti 419 N. Laramie Avenue. Dagiti mangidadaulo a kakabsat iti dayta a tiempo ket da Tom Bendelow, G. N. Barnes, D. Stubbs, D. M. Kerr ken Alec Anderson. Dagiti ub-ubing ket da John Duff, Robert Houston, Jr., William Murray, James Brown, Ralph Barnes, Elizabeth ken Ann Gilmour, Mary ken Alice Pea.

Saan a nagbayag, immay manipud New York ni Mr. Robert Houston, Sr., ken dagiti nabati a kameng ti pamiliana. Immay manipud Kilmarnock, Scotland da Mr. & Mrs. Robert Murray, ket nakatulongda a nangpaadu kadagiti adda iti fellowship. Immay da Mr. & Mrs. Andrew Gilmour ken dagiti nabati a kameng ti pamilia idi tawen 1912, ket iti dayta a tiempo adda agarup uppat a pulo wenno lima a pulo iti fellowship.

Iti dayta a tiempo, adda medio dakkel a Sunday School, ket ni Mr. C. F. Atwood, a nalatak kadagiti panglakayen a kakabsat, ken nakikadua iti gimong idi ngudo ti tawen 1908, ket naituding a superintendent ti Sunday School. Inaramid ti Pangrabii ti Apo iti tunggal Aldaw ti Apo iti alas 10:30 A.M., naangay ti Sunday School iti alas 2:30 P.M. ket naikasaba ti Ebanghelio iti alas 7:45 P.M. iti tunggal rabii ti Aldaw ti Apo. Nagkasaba dagiti nadumaduma nga Ebanghelista iti Hall iti 419 N. 52nd Avenue (kas inawagan idi) manipud 1908 agingga 1915 idi inyanan dagiti mamati ti maysa a baro a naipatakder a hall iti 748 N. 51st Court (ita ket N. Leamington Avenue). Nalatak kadagiti Ebanghelista iti dayta a tiempo ni Mr. Robert McMurdo, a nagnaed idiay Austin a kaduana ti pamiliana, ket iti nadumaduma a gundaway nangangay iti serye dagiti gimong, a nangikasaba iti Ebanghelio ken nangisuro iti Sao nga addaan bunga. Dagiti kakabsat iti lugar ket iti nadumaduma a gundaway nangikasaba iti Ebanghelio iti Aldaw ti Apo iti alas 7:45, ken nangisuro iti Sao kadagiti rabii ti Martes iti alas 7:45 P.M. Dagitoy a gimong, agraman dagiti nagan dagiti agsao, ket naianunsio iti maysa a lokal a pagiwarnak a maawagan iti Austinite a naipablaak ken adu ti nagbasa iti intero a komunidad, ken nangted iti nalawa a lugar para kadagiti damag ti Simbaan. Naangay ti maysa a gimong idi Pebrero 17, 1915 idiay AUSTIN GOSPEL HALL, 419 N. 52nd Avenue, ket naawat ti maysa a corporate name, isu ti AUSTIN GOSPEL HALL INCORPORATED. Da Alec Anderson, Thomas Bendelow ken C. F. Atwood, dagiti Trustee.

Nagaramid kadagiti plano a mangala iti sanikua iti 746-748 N. 51st Court, ken a mangipatakder iti Hall sadiay iti tantiado a gastos a $6500. Ti Gimong ket agbayad iti abang a 5% ti gastos iti Incorporated a bunggoy.

Nagatang ti daga idi Marso 15, 1915 iti $1260. Naikontrata ti pannakaipatakder ti building iti bulan ti Mayo, 1915. Nagatang dagiti tugaw iti gastos a $500.00 ket naidonar dagiti dadduma a gamit. Naipatakder ti building iti gastos nga agarup $5250.

Naangay ti umuna a Conference iti baro a Hall idi Sabado, Agosto 16, 1915, ket uray no adda pay sumagmamano a babassit a detalye maipapan iti building a kasapulan nga asikasuen, saan a naitantan gapu kadagitoy ti pormal a pannakailukat ti hall.

Dagiti adda iti Fellowship iti Gimong idiay Austin ket nadawatan a mangpautang iti kuarta iti 5% nga interes, ket ti $6455 ti naipasingked (umdas a mangbayad iti utang), ket adda tulag a pinirmaan dagiti amin a Note Holder, a mangpalubos iti panagbayad iti aniaman wenno amin a note iti aniaman a tiempo. Dagitoy a note ket nabayadan iti nadumaduma a tiempo isu nga idi Hunio 1916, nabayadanen amin a note ket nalpasen ti utang iti sanikua. Kasta met, ni Mr. C. F. Atwood ket nangala iti agarup $5000.00 kadagiti saan pay a nabayadan a note tapno mapasamak daytoy. Daytoy nga inaramid ni Mr. Atwood ket nagtaud iti ayat iti kakabsat, ken iti nangato a pannakagun-od iti KRISTIANO

[Saan a mabasa ti maysa a paset ditoy iti scan.]

Nakikadua iti fellowship iti Gimong idiay Austin kadagiti damo nga aldaw da Mr. & Mrs. George Mizen, Mr. Eugene Peterson (ita ket taga-Toronto), Miss G. Skinner, Mary & Alice Pea, Mrs. A. Houston, ti Pamilia Cameron, Mr. & Mrs. Fred Mizen, Mr. & Mrs. Ernie Bendelow, Mr. & Mrs. W. Duncan, Dr. W. Scott. Idi agangay, immay da Mr. & Mrs. C. R. Welsher ken adu pay a dadduma manipud iti Kostner Avenue Mission. Dagiti Skinner, manipud Elgin, dagiti Simpson manipud Kansas City, ken ti panagsangpet dagiti pamilia manipud iti ballasiw-taaw ket nakatulong a nangpaadu kadagiti adda iti fellowship agingga iti agarup 200.

Adu kadagiti adda iti fellowship ti napan iti distrito ti Irving Park, nangangayda kadagiti Gimong ti Ebanghelio iti maysa a Tienda, ket babaen ti tulong ni H. H. Harper immadu ti bilangda, ket idi agangay inkeddengda ti mangipatakder iti Hall iti 5614 Dakin Street. Maysa pay a sanga ti Gimong idiay Austin ket makita iti Norwood Gospel Chapel, uray no direkta a naggapuda iti Irving Park Gospel Hall. Ni Mr. J. Willard Hoyle ken dagiti dadduma nga adda ita iti fellowship iti Norwood Gospel Chapel ket naggapu idi idiay Austin, ket uray no nagsisinada iti lugar, adda latta ti fellowship-da kadagiti aggigimong iti lugar a nanggapuanda. Isu a manipud iti bassit a nangrugian, adda ita tallo a Gimong a naragsak a makikaykaysa iti tunggal maysa.

Ti impluensia ti Gimong idiay Austin ket umabotto iti adayo, ta dadduma ti pimmanaw iti tengngatayo nga agturong kadagiti adayo a paset ti daga tapno iwaragawagda ti EBANGHELIO TI DAYAG TI NAGASAT A DIOS kadagiti AGTUGTUGAW ITI SIPNGET KEN ITI ANNINIWAN TI IPAPATAY. Dagiti sumaganad a kakabsat a lallaki ken babbai ket naitalek iti panagserbi iti Apo iti nadumaduma a tiempo babaen ti Gimong idiay Austin:

Mr. Maitland — Angola (adda ita iti pagilianna).

Mr. & Mrs. J. H. Davies — India (adda ita idiay England).

Harold H. Harper — U.S.A.

Mr. & Mrs. Edwin Gibbs — Natal.

Mr. & Mrs. Aden Ferguson — Natal.

Alfred P. Gibbs — U.S.A.

Mr. & Mrs. James Kenny — South America.

Mr. & Mrs. Wm. Rogers — Fr. Eq. Africa (adda ita iti pagilianda).

Mrs. Alice Hey — France.

Mr. & Mrs. Ken. Engle — Philippines.

Violet Hendrickson — India (adda ita iti pagilianna).

Da Mr. & Mrs. John Duff, Mr. & Mrs. James Brown, Mrs. Elizabeth Murray ti laeng nabati kadagiti adda iti fellowship kadagiti damo nga aldaw, ket kalpasan ti 45 a tawen idiay Chicago, dandanin pumanaw da Mr. & Mrs. J. Brown nga agturong idiay Toronto, Canada.

Dagiti Trustee ita ket da John Duff, James Brown, C. R. Welsher, Donald Anderson ken Henry T. Moffat.

Ti naisurat iti ngato ket insurat ni JAMES BROWN.

Insurat ni James Brown, maysa a trustee ti Austin Gospel Hall, idi agarup 1953, manipud iti maysa a typescript kadagiti papeles ti pamilia. Ti Austin Gospel Hall ket nagbalin idi agangay a Woodside Bible Chapel.

Basaen iti Faithful Men Library ↗ · I-download ti PDF ↗ · PDF iti Tagalog ↗

Agkitatayo iti Taps

Idi Agosto 1950, pinanawan ni Ken ti Chicago nga agturong iti talon ti pamilia idiay Kansas. Nagpalabas da Ken ken Mary Lou iti maysa a naudi a lawas a sangkamaysa, ket inawaganna daytoy iti *"ti kangatoan a paset ti uppat a tawenko idiay Chicago."* Nagsurat manipud iti talon nga addaan kapanunotan.

> No koma tunggal rabii iti alas 10:00 iti oras dita, nga alas 9:00 PM ditoy, agsardengtayo tapno agkararag a sangkamaysa. … Isu nga uray no adayo ti nagbaetantayo, mabalintayo ti agkita iti sangoanan ti Apo. Awagantayo daytoy iti taps.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, Agosto 1950

Ginibusanna ti suratna iti *"Agkitatayo iti taps,"* ket iti adu a bulan kalpasanna, dayta ti panagpakadada iti rabii.

Iti kaaduan ti Agosto, nagisuro ni Ken idiay Kansas Bible Camp iti asideg ti Wichita. Nadlaw dagiti campers no kasano a masansan nga adda dagiti surat para kenkuana manipud Chicago, ket saanda a binaybay-an. Maysa a bigat bayat ti pammigat, intero a dining hall ti nangkanta iti daytoy kenkuana:

> Get your mind off Mary Lou, Mr. Engle. (Ikkatem ni Mary Lou iti panunotmo, Mr. Engle.)
>
> dagiti campers, Kansas Bible Camp, Agosto 1950

"Anian a lawas!" insuratna iti maysa a postcard. *"Adu ti nangibaga a naisalakanda."*

Nagsurat ni Mary Lou nga agarup inaldaw manipud West Suburban, a dandanin agbalin a senior student nurse. Inpudno ni Ken a ti pusona ket *"agpitpitik iti tunggal maawatko a surat manipud Oak Park."* Idi 1 Septiembre, dimteng manipud Kansas ti duapulo ket uppat a nalabaga a rosas a kadua ti baro a puraw nga unipormena.

Pito idiay Kansas Bible Camp

Wichita, Kansas · Agosto 1950

Naangay ti Kansas Bible Camp iti 1601 West 51st Street idiay Wichita, nga agarup 110 ti campers. Inisuruan ni Ken ti limapulo agingga iti innem a pulo ket lima nga ubbing, nga agtawen iti siam agingga iti sangapulo ket uppat, iti tallo a period iti inaldaw. Ti direktor, ni Richard Burson, ti nangisuro kadagiti campers iti "Get your mind off Mary Lou."

> Aglaplapusanan ti pusok ita a rabii bayat ti panagsuratko - Dua nga ubbing ti nangibaga a naisalakanda - maysa a bassit a nangisit a lalaki ken maysa a bassit a puraw a balasitang.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, Agosto 1950

Idi gimong ti testimonio iti campfire iti Biernes, immadu pay.

> Pito nga ubbing (4 a lallaki & 3 a babbai) ti nangibaga a naisalakanda. Awan ti dua a naisalakan iti agpada a tiempo wenno lugar.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, Agosto 1950

Naannad iti panagbilang: *"No agsaotayo maipapan kadagiti kararua a naisalakan, panunotek a rumbeng a naannadtayo unay ta mamatiak a masansan a pagladingitentayo ti Apo iti daytoy a banag. Mary Lou, saanko nga ammo no kaano ti naudi a nakakitaak iti kasta a bendision iti ministeriok kas iti nakitak idiay camp."*

Iti dayta a kalgaw, nangrugi ti Korean War. Dagiti gagayyem ket naklasipika a 1-A, ket sinaludsod ni Mary Lou no maawagan manen ni Ken.

> Napanak sadiay para ken Uncle Sam iti maminsan, ita ket namnamaek a mapanak para iti Apo. Nupay kasta, Isu ti nakaam-ammo no ania ti nasayaat ket no kayatna nga addaak sadiay, dayta ti mismo a kayatko a pagyanan.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 23 Agosto 1950

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Dua a Kolum iti Traktor

Abilene, Kansas · Agosto-Septiembre 1950

Idi adda iti talon, nangrugi ni Ken nga agestoria maipapan iti pannakaawagna. Idiay Elm Springs Bible Hall, nangted iti "Philippine flannel talk kadagiti ubbing" ket nagsao maipapan iti mision iti intero a lubong. Idi 17 Septiembre, nagkasaba idiay First Baptist Church ti Abilene.

> Adda maysa a lalaki ken maysa a babai nga immasideg kalpasan ti gimong iti bigat ket kinunada a malagipda ti pannakasabatda kaniak idiay Walla Walla, Wash. Dayta idi addaak iti air force ket nagkitakami iti balay ti ministro a Baptist - Bassit la ti lubong.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 18 Septiembre 1950

Nagorder iti sangaribu a prayer card, ket tunggal maysa ket biddut ti panangisurat iti naganna. Nangipatulod ti printer iti maikadua a sangaribu a husto ti nagan. *"Mary Lou, mamatiak a naggapu daytoy iti Apo. Dua a ribu iti presio ti maysa."*

Kalpasanna, dimteng ti narigat a pagpilian. Ni Don Parker, a mangisimsimpa kadagiti gimongna idiay New York, ket nadangran idi bimtak ti makina ti yate-na ket kiniddawna ken ni Ken nga aguray agingga iti ngudo ti Oktubre. Rumbeng kadi a pumanaw latta iti Septiembre?

> Rimmuarak a nagtraktor tapno agsuyod … ken tapno agkararag met iti panangiturong.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 19 Septiembre 1950

Iti rabaw ti traktor, nangaramid iti dua a kolum dagiti rason, Septiembre ken Oktubre. Ti Septiembre ti addaan iti "nasaysayaat unay a listaan." *"Addang ti pammati daytoy ngem M.L., ited-itedna kaniak ti 'green light' nga agarup inaldaw maipapan iti tay-ak ti mision. … Uray no nasipnget ti ladawan maipapan iti pannakaala ti visa, mamatiak a no agkararagtayo, simpaennanto iti umno a tiempo."*

Iti sumaruno nga aldaw, inkabilna ti pakabuklan iti journal-na: "Intedko iti Apo, nangusarak iti dua a plano, impakitana no ania ti maysa, makitak ti bendision iti sanguanan. Bunga ti panangur-uray kenkuana."

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Ti Agtutubo Manipud Wheaton

Chicago agingga iti New England · Oktubre 1950

Iti tren iti rabii manipud Chicago nga agturong Boston, nadlaw ni Ken ti maysa nga agtutubo a lalaki iti ballasiw ti pagnaan a mangbasbasa iti Bibliana. Estudiante isuna ti Wheaton College nga agawid gapu kadagiti parikut.

> Nakaragragsak ti panagkaduami. Napankami iti diner tapno mangan iti bassit - sigurado a saan a mabain iti Sao. Intugotna ti Bibliana ket inkabilna iti lamisaan.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 17 Oktubre 1950

Idi nakita ni Ken dagiti parikut ti agtutubo, inkeddengna ti saan a panaggastos iti sleeper, ket naturog a nakakulkulipot iti maysa nga awan tao a tugaw. Sinabat ni Mr. MacDonald idiay Boston a nakausar iti plaid a kurbata tapno mailasin ni Ken.

Iti dayta nga umuna a rabii, nagsao ni Ken idiay Cliff Street hall idiay Boston. "Pudno a nabara ti pannakaawat. Adu ti nagsaludsod no addaanak iti pagdagusan. Ti Apo ti nangaramid iti daytoy." Lima a tawen kalpasanna, idi nagawid iti umuna a furlough-na, nagsubli idiay Beech Street tapno ibagana ti kinamatalek ti Dios idiay Filipinas. "Kasla iti balay ti panagyan kada MacDonald."

Adda itan 95 a slide ti Filipinas. Iti umuna a rabii nga inusarna dagitoy, insuratna, "Napipintas dagiti slide ngem nakapuy ti agsao a ni KE." Ngem immadu dagiti gimong: Somerville, Worcester, Attleboro, Westerly. *"Idi rabii, naangay ti maysa kadagiti kasasayaatan a gimong ti ebanghelio a naaddaak. Ammok a sungbat daytoy iti kararag."*

Maysa a babai iti gimong idiay Beech Street idiay Somerville ti nangkiddaw kenkuana nga isuruanna ti klasena iti child evangelism. Inkabilna dagiti direksionna iti bulsana, napan iti Beacon Street imbes nga iti Beacon Terrace, ket kagudua nga oras ti kinaladawna. *"Ti leksion: Saan nga umdas a sinurottayo ti Apo idi kalman ken kadagiti napalabas nga aldaw no di ket masapul a magnatayo a kaduatayo Isuna ita nga aldaw."* Dua a bulan kalpasanna, insuratna nga ikarkararag dagiti ubbing, ket nangipatulod iti sagut, a ti kagudua ket naggapu kadakuada.

Kinopiana para ken Mary Lou ti maysa a linia manipud iti journal ni David Brainerd: *"Kayatko nga ibusen ti biagko iti panagserbi kenkuana, para iti dayagna."*

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Apay a Mapan iti Ganggannaet a Daga?

West Suburban Hospital, Oak Park · Agosto–Nobiembre 1950

Ni Mary Lou ket student nurse, ket mabirbirokna ti mismo a pannakaawagna. Idiay Loop, nakisango iti lamisaan iti cafeteria iti maysa a baket nga agrekreklamo ket intedna kenkuana ti tract a "The Way of Salvation." Simmungbat ni Ken, *"Addaanka iti amin a kasapulan tapno agbalin a nasayaat a misionera."*

Nagsaludsod dagiti tattao no apay a mapan iti ballasiw-taaw idinto ta adu iti mismo a pagilian ti saan pay a naisalakan. Nasarakanna ti sungbat iti Lucas.

> Iti Luke 4:43 ti nangibagaan ti Apo a mismo a “Masapul nga ikasabak met ti pagarian ti Dios kadagiti sabali a siudad; ta isu ti nakaibaonak!”
>
> Manipud ken Mary Lou para ken Ken, 24 Oktubre 1950

> Adda dagiti saan a mamati iti aglawlawtayo a makangngeg iti ebanghelio, ket ad-adda pay a nakaladladingit, rinibu idiay Africa wenno idiay Filipinas ti siraragsak koma nga umawat kenkuana no laeng makangngegda maipapan kenkuana. Nakaskasdaaw ta datayo ti napili nga agsaksi, saan kadi?
>
> Manipud ken Mary Lou para ken Ken, Septiembre 1950

Bayat ti panagduty-na iti rabii, maysa a lalaki a matmatay gapu iti kanser ti nagsaludsod kenkuana no apay nga agbalin a misionera.

> Inlawlawagko kenkuana a nupay napateg ti panangagas kadagiti bagi para iti daytoy a biag, ti pannakaagas dagiti kararua ket kaipapananna ti agnanayon a biag wenno patay.
>
> Manipud ken Mary Lou para ken Ken, Nobiembre 1950

Iti igid ti maysa a surat, insuratna ti "(MINDORA)," para iti Mindoro, a nangikararagan ni Ken iti maysa a simbaan idi 1945.

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Thanksgiving, 1950

Ti visa ni Ken para iti Filipinas ket pakaringgoran iti adu a bulan, ket saan pay unay a sigurado. Iti aldaw sakbay ti Thanksgiving, dimteng ti damag manipud Manila: inrekomenda ti opisina ti immigration a maited daytoy. Iti malem ti Thanksgiving idiay talon, bayat ti panaguray iti pabo, insurat ni Ken ken ni Mary Lou ti listaanna.

> Umuna iti amin, agyamanak iti Mangisalakanko. Intedna ti amin para kaniak. … Kasaruno, agyamanak kenkuana gapu kenka. Ti pannakigayyemmo ket ad-adu ngem iti tinagtagainepko a masarakan iti siasinoman.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, Thanksgiving, 23 Nobiembre 1950

> Kasaruno, Mary Lou, agyamanak iti panangiturongna kaniak kadagiti isla. Idi kalman, naawatko ti damag a maitedto ti visa-k. Naragsakak unay. Agyamanak kadagiti kararagmo.
>
> isu met laeng a surat

Kalpasanna, dagiti nagannakna. *"Sigurado a saan a makaited kaniak iti nasaysayaat pay a nagannak."*

Pinirmaanna daytoy iti *"Agingga iti Taps Ita a Rabii."*

Nalawagen ti plano, ket narigat daytoy. Mauna ni Ken. Ileppas ni Mary Lou ti nursing school ken dagiti kursona idiay Wheaton, ket sisasaganada nga aguray uray tallo a tawen. Imbaga ni Ken dagiti damag kadagiti dati a campers-na iti maysa a prayer letter iti Paskua: *"Ikararagannak met bayat ti panagadalko iti baro a pagsasao. Ti nagan ti pagsasao ket TAGALOG."*

Daga wenno Kararua

Kansas · Nobiembre–Disiembre 1950

Masapul pay a mapan ti visa iti sangoanan dagiti Commissioner of Immigration idiay Manila. Maysa a commissioner ti kasukatan pay laeng, ket ti baro a tao, maysa a Katoliko a nagadal iti pagadalan dagiti Presbyterian, ket kayatna dagiti evangelical. Insurat ni Mr. Brooks, "ITULOYYO TI AGKARARAG." Kalpasan a nalpas daytoy, insurat ni Ken, *"Saanko pay laeng a maipagarup ti visa. Inaramidna daytoy ket saankonto pulos nga ammo no kasano."*

Idi nagsubli iti talon, intultuloyna ti agkasaba bayat ti panagurayna iti barko. Iti maysa a gimong dagiti ministro idi Disiembre, ti agsao ket timmulong kadagiti mannalon iti mulada.

> Mamatiak nga ad-adda ti interesna iti daga ngem kadagiti kararua. Mapmapan kadagiti mannalon ket tultulonganna ida iti mulada ngem panunotek no mano ti naiturongna iti Apo.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 5 Disiembre 1950

Nagsao iti maysa a gimong ti mision idiay First Baptist ken idiay Gospel Hall, ket kalpasanna kadagiti agtutubo iti high school idiay Hutchinson.

> Nangtedak kadakuada kadagiti palawag maipapan iti Q.T., Kararag, Personal Evangelism ken maipapan iti pagayatan ti Dios. Kalpasanna, idi rabii, impakitak dagiti slide. Binendisionan ti Apo manipud rugi agingga iti ngudo.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 11 Disiembre 1950

Iti Paskua, nagsurat kadagiti campers-na. *"Nagpaaramidak kadagiti prayer card ket kayatko a tunggal maysa kadakayo ket addaan iti maysa. … Ita, ur-urayek ti pasaporte ken ti pagluganak. Kas ammoyo, adu kadagiti barko ti mapmapan idiay Korea."* Ti postscript-na: *"Adda nairaman ditoy a bassit a tract. Basaenyo koma!"*

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Sangkamaysa a Kumitkita iti Ruar

Abilene ken Chicago · Disiembre 1950

Sakbay nga immay ni Mary Lou idiay Kansas para iti Paskua, addaan ni Ken iti plano para iti panagbisitana.

> Awitem koma dagiti bersikulom (Navigator.) Kasta met, iplanotayo nga iti tunggal bigat, sangkamaysa nga aramidentayo ti Quiet Time-tayo ket kalpasanna ibagatayo iti tunggal maysa no ania ti naawattayo manipud iti Apo.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 28 Nobiembre 1950

Agpada nga inusarda dagiti bersikulo a masaulo ti Navigator. Kalpasan a nagawid ni Mary Lou, agpada a binasada ti Proverbio, maysa a kapitulo iti inaldaw, isuna idiay Kansas ken ni Mary Lou idiay Chicago, a dua a kapitulo ti kinaududina. Ti Proverbio 6 ti nagsao kenkuana maipapan iti panagbangon a nasapa.

> Kalpasanna, iti 6:9 nabasak ti maipapan iti turog ket nagsao manen kaniak ti Apo maipapan iti panagbangon a nasapa tapno aramidek ti Quiet Time-ko. Ikararagannak nga agballigiak iti ules! Kasla ad-adda a napateg kaniak ti Sao iti bigat.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 20 Disiembre 1950

Iti Proverbio 9, nasarakanna ti "dua nga awag," ti sirib ken ti kinamaag, nga agpada nga agpukpukkaw manipud kadagiti nangato a lugar ti siudad. Insurat ni Mary Lou a binendisionan isuna dagiti umuna a kapitulo "manipud idi inaramidko iti wagasmo."

Kinopiana para kenkuana ti maysa a pagsasao nga indulinda iti intero a biagda.

> “Ti ayat ket saan a ti panagkikinnita iti tunggal maysa, no di ket ti sangkamaysa a panangkita iti ruar iti isu met laeng a direksion.” Mamatiak, ayatko, nga iti sumagmamano a tiempo, sangkamaysatayo a kumitkita iti ruar.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, Disiembre 1950

Narigat ti panaguray. Kinopiana met daytoy para kenkuana: *"Mabalinmo nga iyakar dagiti tudo ti relo a kas kayatmo, ngem saanmo a mabaliwan ti oras. … Ibatim amin kenkuana. Isukoem. Ti pagayatam, saan a ti pagayatak."*

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Maysa a Balay a Naurom iti Tallopulo a Minuto

Abilene · Bisperas ti Baro a Tawen, 1950

Iti naudi a rabii ti 1950, binilang ni Ken para ken Mary Lou dagiti bendision ti tawen.

> Panunotem laeng - iti daytoy a tawen, kiniddaw dagiti Brooks a tulonganak ida, inted ti draft board ti pannakawayawayak ket inrekomenda ti gobierno ti Filipinas a maited ti visa-k.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 31 Disiembre 1950

Iti dayta a bigat, adda maysa a lalaki a simrek iti oras ti Sunday school nga addaan damag maipapan iti uram. Maysa daytoy a napintas a balay iti asideg ti Abilene, a kabarbaro a napabaro, a nagsardengan da Ken ken Mary Lou bayat ti panagbisitana. Iti agarup tallopulo a minuto, naurom daytoy agingga iti daga. Dagiti laeng kawes a nakawesda ti nabati iti pamilia.

> Ayatko, mabalin nga usaren ti intero a biag a mangbangon iti kasta a banag ket kalpasanna makita a mapukaw iti 30 a minuto. Ngem M.L., dagiti banag nga adda kadatayo “idiay” ket saan pulos a magaw-at ti ipes wenno lati. Ikararagmo, ayatko, a saantayo pulos nga ipangruna dagiti “banag.”
>
> isu met laeng a surat

Napanunotna ti kabsat ni Mary Lou a ni Ginny, a nabalo iti dayta nga Oktubre. Impablaak ti *Bethany Star* nga iti rabii sakbay ti panagawid ti asawana iti langit, inkari da Ginny ken George iti Apo a saan a napateg iti biagda dagiti material a banag, "no di ket ti panangiturong kadagiti kararua ken ni Cristo ken ti pannakaipakaammo ti Saona ti panggepda."

Dinakamat met ni Ken ti maysa kadagiti pannakapaayna idi 1950.

> Bayat ti panangkitak iti napalabas a 1950, maysa kadagiti dadakkel a pannakapaayko ket ti panangisaulok. Ikararagannak koma a makaipamaysaak iti daytoy.
>
> isu met laeng a surat

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Saan a Gapu iti Maysa a Milion a Doliar

Abilene, Kansas, agingga iti Albuquerque, New Mexico · Enero 1951

Nangrugi ti baro a tawen iti adu a surat. Idi 2 Enero 1951, dimteng ti pasaporte, ket kaduana ti damag maipapan iti panaglayag.

> Adu a pangngeddeng ti masapul nga aramiden. Ikararagko nga iturongnak. Sigurado a nadagsen unay dagitoy kaniak.
>
> Journal ni Ken, 2 Enero 1951

Idi 13 Enero, dimteng ti visa babaen ti registered mail, ti visa nga inkarkararag ti adu iti adu a bulan. "Anian nga aldaw," insuratna. Dua nga aldaw kalpasanna, addaan iti petsa ti panaglayag: 16 Pebrero, manipud San Francisco.

Dagiti lawas iti nagbaetan ket napno kadagiti gimong. "Isu a kasla napno ti tiempo manipud ita agingga iti panaglayag," insuratna idi 9 Enero. "Madayaw ti Apo." Inkasabana ti "Three Crosses" idiay Elm Springs ket nangiwaras kadagiti prayer card. Impakitana dagiti slide-na maipapan iti Filipinas kadagiti Future Farmers of America ket nangted kadakuada iti tract. Nagmaneho nga agturong Ponca City, Oklahoma, tapno makisarita kadagiti agtutubo iti high school.

Idi 24 Enero, nangaramid ti gimong idiay Elm Springs iti panagpakada para kenkuana, nga addaan pie, kape ken cocoa iti baba, maysa a daniw, ken sagut manipud iti gimong. Iti sumaruno nga aldaw, nagbalkot: dua a trunk, maysa a file, dagiti librona ken ti mimeograph, sangapulo ket dua a pakete amin-amin, a ti dagsenna ket "agarup sangaribu a pounds." Ti amana ken ti kabsatna a ni Keith ti nangaramid kadagiti kahon.

Idi 26 Enero, nangrugi ni Ken ken dagiti nagannakna nga agturong iti laud babaen ti lugan: Wichita, Enid, Clinton, Amarillo. Idi Domingo, ti maika-28, addadan idiay Albuquerque, ket napan ni Ken iti gimong iti Fourth Street. Iti dayta a rabii, kiniddaw dagiti kakabsat nga isu ti mangidaulo iti gimong ti ebanghelio. Inkasabana ti Naulpit a Lalaki ti Gadara, ti lalaki iti Mark 5 a winayawayaan ti Apo Jesus ken imbaonna nga agawid tapno ibagana kadagiti gagayyemna.

> Kalpasan ti gimong, adda ubing a lalaki nga immasideg ket kayatna ti maisalakan. … Kasla nangaramid iti pangngeddeng. Madayaw ti Apo. Saanko nga isukat ti maysa a milion a doliar iti daytoy a kapadasan.
>
> Journal ni Ken, 28 Enero 1951

Kalpasanna, adda lalaki nga immasideg kalpasan ti gimong nga addaan sao para kenkuana.

> Adda lalaki nga immasideg kalpasan ti gimong ket kinunana kaniak, "No ti Dios ket para kadatayo, siasino ti makasupring kadatayo." Nakaparegta kaniak. Dakkel a pammaregta iti dalan nga agturong iti Filipinas.
>
> isu met laeng nga aldaw

Iti sumaruno a bigat, nagmanehoda nga agturong iti abagatan, linabsanda ti Elephant Butte, "kalpasanna nagturong iti Engle, N.M.," maysa a bassit nga ili iti desierto a mangaw-awit iti nagan ti pamilia. Dua a lawas kalpasanna, idiay California, adda gayyem a nangitugot iti damag a ti ubing ket "nasayaat ti panagdakkelna iti pammati" (kitaenyo ti "Agpangato iti Igid ti Baybay").

Saan a nalipatan ni Ken ti Naulpit a Lalaki ti Gadara. Inkasabana daytoy idiay Los Angeles ken iti maysa a mission iti asideg ti San Francisco, sakbay ti pammigat, iti naudi a lawasna iti daga, ken idiay Manila idi 1951 iti baro a trabaho idiay Paco. Idi 1955, insuratna daytoy iti Tagalog. Iti naudi a Domingona idiay Filipinas sakbay ti umuna a furlough-na, 11 Septiembre 1955, inkasabana manen daytoy: "Nagsaoak maipapan iti Naulpit a Lalaki iti Tagalog."

> *Agawidka kadagiti gagayyemmo, ket ibagam kadakuada no kasano kadakkel dagiti banag nga inaramid ti Apo para kenka, ken no kasano a naasi kenka.*
>
> Mark 5:19

Dagiti Nagtaudan: Journal ni Ken Engle, 2–29 Enero, 11–13 Pebrero ken 12 Agosto 1951; 22 Hulio ken 11 Septiembre 1955.

Agpangato iti Igid ti Baybay

California · Pebrero 1951

Kinadua ni Ken dagiti nagannakna agingga idiay California. Idi Domingo, 4 Pebrero, napan iti gimong idiay Pomona ket kalpasanna nangrabii a kadua ti uppat a pulo wenno lima a pulo nga Engle iti lugar ti Upland. *"Pudno nga adu ida ditoy."* Iti sumaruno nga aldaw, nagpakada kadagiti nagannakna. *"Maysa manen nga addang, kas iti idiay Newton, iti panangputed iti singgalut kadagiti ay-ayatek. … Narigat – narigrigat ngem iti ninamnamak. Pudno nga agyamanak iti Dios gapu kadagiti nagannakko."*

Kalpasanna, nagsao nga agarup tunggal rabii: chapel idiay Upland College, maysa a Kristiano a pagadalan, kalpasanna Colton, Glendale, Pasadena, Elm Springs, Long Beach ken Castro Valley. Idiay Elm Springs, sinaludsodda ti kaykayatna a himno, ket pinilina ti "Great Is Thy Faithfulness." Idiay Pasadena, nasabatna ni Flora Barclay, maysa a dati a misionera idiay China. Maysa a gayyem manipud Chicago ti nangibaga kenkuana iti damag manipud Albuquerque.

> Dua ti naisalakan iti lawas nga adda isuna sadiay. Kinunana a ti bassit nga ubing a lalaki a nangibaga a naisalakan idi addaak sadiay ket nasayaat ti panagdakkelna iti pammati. Pudno a nakaragragsak daytoy iti pusok.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, Pebrero 1951

Idiay Long Beach, nagdagus iti pamilia Atkinson, a nangpadagus kadagiti misionero iti balayda iti adu a tawen. Kinuna dagiti kaarrubada nga ib-ibellengen ti anakda a babai ti biagna idi napan idiay Mexico City. Sadiay, nasabatna ti maysa a Kristiano a lalaki nga addaan iti isu met laeng a sirmata, ket idi nagawid tapno makiasawa, inted ti Apo dagiti pinggan ken dagiti pirak a kubiertos idi narigat a mabirokan dagitoy.

Idiay Los Angeles, binisitana ti Gospel Recordings, a nangtedan ni Joy Ridderfoot kenkuana iti tape recorder nga itugotna ken ni Dick Rowland idiay Far East Broadcasting Company idiay Manila. Ur-urayen ti trabaho iti radio sakbay pay a nakadanon sadiay.

> Awan ti pakautangan ti Dios iti siasinoman Itedtayo ti biagtayo kenkuana - aniaman ti kasapulantayo, dakkel man wenno bassit - Makitana - SAAN NGA AGPAAY!
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, iti tren nga agturong Oakland

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Dagiti Ay-ayatek a Kadua iti Kararag

Iti rabaw ti S.S. *California Bear*, San Francisco · 17 Pebrero 1951

Naitantantan latta ti panaglayag, ket addaan ni Ken iti kasla trabaho ti maysa a lawas nga aramidenna iti dua nga aldaw. *"Intedko daytoy iti Apo. Pudno, nakadanonak iti ungto ti pigsak. Simrek Isuna ket ita a kanito, amin ket naikahon [crated] ken naiyulogen iti barko."*

Ti journal-na idi 14 Pebrero ket mangibaga iti isu met laeng nga aldaw manipud iti uneg: "Nakitak ti kinakapsutko, wen, nakadanonak iti ungto ti pigsak ita nga aldaw. Agtalekak kenkuana nga aramidenna daytoy inton bigat, adu pay ti nabati." Innayonna, "Aramidenna dagiti saan a mabalin. Itultuloyna nga ipaay dagiti kasapulan iti kuarta manipud kadagiti lugar a saan unay a ninamnama." Iti sumaruno a bigat, ti nangpadagus kenkuana, ni Dr. Nels Nelson, maysa a beterinario, ket nangipaay kenkuana iti lugan para kadagiti naudi a pagbaonan.

Iti naudi a rabiina iti daga, nagsurat manipud iti kuartona iti barko iti surat para kadagiti amin a nangikararag kenkuana.

> Inton bigat, no pagayatan ti Apo, aglayagak nga agturong iti Filipinas. Ita a rabii, iti sumagmamano a minuto a panaginana sakbay ti panaglayag, kayatko a sangkamaysa a kitaentayo manen ti wagas a panagtrabaho ti Apo. Umuna, kayatko nga ibaga, inaramidna ti ad-adu unay ngem iti aniaman a dinawat wenno pinanunotko.
>
> Manipud ken Ken para kadagiti kaduana iti kararag, 17 Pebrero 1951

Inlistana dagiti lapped nga inikkat ti Apo: dagiti physical exam, dagiti bakuna, ti pasaporte, dagiti gamit, ken ti visa.

> Ti visa nga inkarkararagtayo iti napaut ket kukuak itan. Adda dagiti tiempo a kasla saan a maited ngem nagtignay ti Apo iti lugar a saantayo a maaramidan. … Aniaman ti padasen ti kabusor dagiti kararua iti masakbayan, ammok a dakdakkel Daydiay adda kaniak ngem daydiay adda iti lubong.
>
> isu met laeng a surat

Inted ti adresna kas "c/o Mr. Cyril H. Brooks, Box 2380, Manila." Kalpasan ti sumagmamano nga aldaw, imbagana ken ni Mary Lou no kasano ti napasamak.

> Iti sumagmamano a tiempo, impagarupko a sigurado nga ad-adu unay ti ipatpatulodna. Ngem ammona ti kasapulan iti sanguanan. … Imbagak dagiti kasapulak saan a iti tao no di ket kenkuana ket impaayna. Kasta koma a kanayon ti aramidentayo, Ayatko.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 22 Pebrero 1951

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Ti Likud ti Desierto

Ti panagballasiw iti Pacific · Pebrero–Marso 1951

Ni Ken laeng ti pasahero. Nangan iti lamisaan ti Kapitan. *"Nakaim-imas ti taraon ditoy. … Ngem mangmangawak – awan pay ti kadua a Kristiano. Ikararagannak koma nga agbalinak a pammaneknek."* Pinirmaanna dayta a surat iti Psalm 56:3.

Inted ni Mary Lou kenkuana ti tallopulo a surat a nanumeroan a lukatanna iti dalan. Ti maysa ket addaan sewing kit: "maysa a nasileng a dagum, 2 a butones … 5 a pin ken 4 a klase ti sinulid." Nangibati kenkuana iti mismo a bersikulona: *"Ti ragsak ti Apo isu ti pigsayo."*

Nagpalubos iti Kapitan ket nangikabil kadagiti card para iti gimong iti Domingo iti barko. Iti tallo a sagsaganad a Domingo, awan ti immay. "Impakita ti Apo kaniak a daytoy ket mabalin a ti kapadasan iti likud ti desierto," insuratna idi 25 Pebrero. "Ikararagko a maam-ammok pay Isuna ken maadalko no ania ti adda kenkuana para kaniak kadagitoy nga aldaw." Isu a nangibati kadagiti tract ti ebanghelio kadagiti lamisaan iti tengnga ti aldaw, ken nangted kadagiti tract kadagiti opisial iti tunggal Domingo.

> Napaut ken nakaay-ayo a panagbiahe daytoy nga awan ti kadua a Kristiano. Ngem nasinged ti Apo iti abayko ket pinagbalinna daytoy a nagimbag unay a tiempo. Mamatiak a kasta ti kayatna. No dadduma, itugotnatayo iti likud ti desierto tapno makisarita kadatayo.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, Marso 1951

Idiay San Fernando, nagtalinaed ti barko iti puerto iti rabii "gapu ta adu unay dagiti limned a barko ditoy," dagiti nadadael manipud iti gubat. Dua a rabii kalpasanna, simrek iti Manila Bay, linabsanna ti Corregidor, maysa nga isla a binombana innem a tawen sakbay dayta.

> Agarup iti intero nga aldaw, makitak ti Luzon. … Ita nga aldaw, bayat ti panangkitak iti Luzon, pinanunot ken inkararagko dagiti tawen iti sanguanan. Inkararagko a makadanontayo kadagiti tattao kadagiti adayo ken narigat a dumanon a lugar.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, Manila Bay, 16 Marso 1951

Iti aldaw a simmangpet ti barko, insuratna ti Psalm 84:11, "Ti bersikulotayo," ket nadlawna a maysa daytoy kadagiti kaykayat ni George Müller.

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Dagiti Tolda ken Altar

Iti rabaw ti S.S. California Bear · Pebrero–Marso 1951

Pimmanaw ti *California Bear* iti Pier 45 idiay San Francisco iti agarup alas sais y medio iti bigat ti Domingo, 18 Pebrero 1951. Iti dayta a rabii, kalpasan ti panagsardeng tapno agkarga, naglayag nga agturong iti baybay, ket immuli ni Ken iti tuktok ti bridge.

> Immuliak iti tuktok ti bridge bayat ti panaglabasmi iti sirok ti Golden Gate. Inkararagko ti kinamatalek iti inted ti Apo kaniak nga aramiden ken salaknib manipud iti kabusor dagiti kararua. Inkeddengko iti daytoy a biahe ken iti masakbayan nga am-ammoen ti Dios iti kas kaadu a mabalin iti uneg dagiti pagkuranganko.
>
> Journal ni Ken, 18 Pebrero 1951

Isu laeng ti pasahero, ket iti tallo a lawas awan ti kaduana a Kristiano. Isu a nagbasa. Idi immalumanay ti baybay, nagkiddaw iti deck chair ken pad: "Pudno a nasayaat daytoy a lugar a pagadalan." Binasana ti insurat ni C. H. Mackintosh maipapan iti Genesis ken dagiti damo a tawen ni Hudson Taylor. Nalpasna agpada idi 1 Marso: "Dagitoy a dua a libro ket dakkel unay a bendision. Ti kararagko ket malaglagip koma iti napaut dagiti leksion a naadal."

Iti Genesis, binantayanna ti dua a lallaki. Ni Abraham ket nagnaed iti tolda ken nangipatakder iti altar iti sadinoman a papananna (Genesis 12:8). Ni Lot ket kimmita iti tanap a nasayaat ti danumna ket "impasdekna ti toldana nga agturong iti Sodoma" (Genesis 13:12). Idi 27 Pebrero, nangaramid ni Ken iti pilina.

> Nangngeddengak maipapan kadagiti tolda ken altar para iti masakbayan bayat ti panangkitak ken ni Lot a naidilig ken ni Abraham. Mabalin nga alaen ti Apo ti amin no laeng maaramidko ti pagayatanna.
>
> Journal ni Ken, 27 Pebrero 1951

Tallo nga aldaw kalpasanna, nangaramid iti alagaden para iti bagina iti tunggal aldaw, bigat, tengnga ti aldaw ken rabii.

> Inkeddengko ti agsubli iti panangbasa iti intero a Biblia iti maysa a tawen.
> Bigat - Q.T. - Kararag
> Tengnga ti aldaw - Dagiti bersikulo - Kararag
> Rabii - Bible travels - chart - Kararag.
> Tulongannak koma a maituloy daytoy iti intero a biagko.
>
> Journal ni Ken, 2 Marso 1951

Nangiruar iti listaan dagiti libro a nalpasna iti panagbiahe: ti *Genesis* ni Mackintosh, ti *Hudson Taylor's Early Years*, ti *The Three-Fold Secret of the Holy Spirit* ni McConkey, ti *Ambassadors for Christ* insurat da Cable ken French, ti booklet ti Inter-Varsity a *Quiet Time*, ti *A Guide to Missionary Service* ni W. E. Vine, ken ti *God's Missionary* ni Amy Carmichael. Nangrugin a binasa ti *Exodus*, ti biag ni George Müller nga insurat ni Pierson ken ti insurat ni G. Campbell Morgan maipapan iti Dagiti Aramid.

Idi 11 Marso, binasana ti pakabuklan ti biag ni Müller. Nangtengngel ni Müller iti minilion a doliar para kadagiti ulila, kuna ni Ken, ket natay nga agarup innem a pulo a pounds laeng ti adda kenkuana. Iti lamisaan iti dayta nga aldaw, agsasarita dagiti opisial ti barko maipapan iti insurance ken kuarta.

> Maysa a tao a namati iti panangikabil iti daytoy "idiay." … Pagbalinennak a kayat nga ikabil ti tunggal sentimo "idiay." Maysa pay a rason, mamatiak a dandanin umay Isuna. Maaramidko koma daytoy.
>
> Journal ni Ken, 11 Marso 1951

Idi umas-asidegen dagiti isla, nagkararag manen, kadagiti sasao a kas iti wagasna.

> Kararag bayat ti iyaasidegko iti Manila, agbalinak koma a matalek kadagiti aldaw iti sanguanan ken masalakniban manipud ken ni satanas, iti basol ken iti asin.
>
> Journal ni Ken, 9 Marso 1951

Idi 12 Marso, pinanunotna ti napaut a panaguray sakbay a makaumay ni Mary Lou, ket nakitana daytoy iti baro a wagas: "Nasayaat ti pannakausar dagitoy a tawen ti panaguray, adu ti aramiden a pagsagana."

Iti sumaruno a malem, nakita ti umuna a daga, ti Babuyan Island, iti amianan ti Luzon. Nagtalinaed iti asideg ti bridge iti napaut. 13 Marso dayta, ket nalagipna no sadino ti ayanna iti dayta a petsa innem a tawen sakbay dayta, maysa a tail gunner iti ngato dagitoy met laeng nga isla.

> Nakasaysayaat unay ti Apo iti panangitugotna kaniak manen iti daytoy a lugar. Impakitana ti pannakabalinna iti kasasaadko.
>
> Journal ni Ken, 13 Marso 1951

Dagiti Nagtaudan: Journal ni Ken Engle, 18 Pebrero – 13 Marso 1951, agraman ti listaanna a "Books or Booklets Completed during Trip" (Dagiti Libro wenno Booklet a Nalpas iti Biahe).

Maganda

Naglayag ni Ken manipud San Francisco idi 18 Pebrero 1951 iti barko a pagkargaan a *California Bear*, nga isu laeng ti pasahero. Kalpasan ti panagkarga idiay Puget Sound, pimmanaw ti barko nga agturong iti Filipinas iti maika-22, ket idi 14 Marso simmangpet idiay San Fernando, iti Luzon. Nangipatulod ni Ken iti surat ken ni Mary Lou nga addaan lima a doliar iti unegna. Isu ti mangipatulod kadagiti prayer letter-na idiay States a kas *"bassit a sekretariana,"* ket ti nabati ket igatangna iti kubiertos a pirak para iti cedar chest. Dua a rabii kalpasanna, nagangkla ti barko iti Manila Bay. Iti agsapa iti sumaruno nga aldaw, ur-urayen da Cyril ken Mrs. Brooks tapno ipababada iti daga.

> Umuna, kayatko nga ibaga a nalablabes daytoy ngem iti aniaman a tinagtagainepko - kas iti Mary Lou-k.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, San Juan, 20 Marso 1951

Inabrasa ti gimong iti damuag ni Mrs. Dayton ket intedda kenkuana ti maysa a Biblia iti Tagalog. *"Naragsakak unay a dandani saanak a makasao."* Iti dayta a Lunes, linukatanna dagiti surat para iti Bible School of the Air, a nasurok a 2,000 ti estudiantena, ket iti dayta a rabii, ininterbiu ni Mr. Brooks iti DZAS. Iti umuna a leksionna iti Tagalog, nasursurona ti *maganda*, napintas. *"Dagus a napanunotko ni Mary Lou."*

Ti airmail a suratna ket dimteng idiay Chicago iti uppat nga aldaw.

> Ken, kayatko ti kapanunotan nga agbalin a sekretariam. Awan ti sabali a kaykayatko a pagserbian a sekretaria, iti intero a biagko.
>
> Manipud ken Mary Lou para ken Ken, 19 Marso 1951

Pito a lawas kalpasanna, insuratna ti *"napateg unay a surat."*

Manipud kadagiti surat da Ken ken Mary Lou iti tunggal maysa, 1950–51.

Ti Umuna nga Aldaw ti Apo

San Juan, Rizal · 18–30 Marso 1951

Bimmaba ni Ken iti daga idi Sabado, 17 Marso 1951. Ti sumaruno a bigat ket ti umuna nga Aldaw ti Apo kenkuana idiay Filipinas. Nakabangonen iti agarup alas sais ket binasana ti Isaias 40, ti kapitulo a mangrugi iti "Liwliwaenyo, liwliwaenyo dagiti tattaok." Ti pammigat ket iti alas sais kuarenta y singko. Kalpasanna, napanda iti San Juan Gospel Hall, ket ti umuna iti bigat ket bautismo.

Nangted ni Ken iti ababa a sao maipapan iti Acts 8:26–39, ti estoria ni Felipe ken ti lalaki a taga-Ethiopia, a nakangngeg iti ebanghelio iti dalan iti desierto ket nagsaludsod, "Kitaem, adda ditoy danum; ania ti manglapped kaniak a mabautisaran?" Ni Mr. Brooks ti nangipatarus. Uppat a mamati ti nabautisaran.

Kalpasanna, simmaruno ti gimong a panaglaglagip, ti Panagpisi iti Tinapay. Kaaduanna ket iti Tagalog, ket saan a maawatan ni Ken dagiti sasao.

> Narigat nga ilawlawag ngem pudno a nariknak ti Espiritu sadiay, nagluaak.
>
> Journal ni Ken, 18 Marso 1951

Iti alas kuatro y medio, inabrasa ti gimong isuna ken dagiti Eppler, maysa a baro nga agassawa a misionero, iti damuag ni Mrs. Dayton. Ni Ruben Copico ti nangted iti pammasangbay ken ni Ken ket intedna kenkuana ti Biblia iti Tagalog nga indulinna iti intero a biagna. "Anian a ragsak dayta." Inted ni Ken ti testimoniona manipud iti Quiet Time-na iti Isaias 30, maipapan iti pagayatan ti Dios, "iti kadakkel ti Filipino," ket nadlawna no kasano a nagagayyem dagiti agtutubo.

> Awan ti pannakailiw iti balay. Pagriknaennak dagiti Brooks a kasla addaak iti mismo a balayko, umaykami ken agsasaritakami.
>
> isu met laeng nga aldaw

Napardas ti lawas: alien registration, ti scooter idiay customs, ti umuna a leksionna iti Tagalog, ti umuna a panangmarkana para iti Bible School of the Air, ti umuna a rabiina idiay DZAS. Idi Huebes, dimteng dagiti kahon manipud iti barko ket linukatanna.

> Nariknak unay a kasla addaak iti balay gapu ta daytoy ti inur-urayko ken pinlanok iti napaut. Mariknak nga adda pudno a lugar ti Apo para kaniak ditoy. Ti kararagko ket matalek koma a mapunnok daytoy.
>
> Journal ni Ken, 22 Marso 1951

Idi Biernes, nagtugaw ket insuratna ken ni Mary Lou ti umuna a suratna a na-type manipud Filipinas.

> Anian a nakaskasdaaw a lawas ti napalabas, ad-adu unay ngem kadagiti tagtagainepko. Amin a dayag ket mapan kenkuana.
>
> Journal ni Ken, 23 Marso 1951

Maysa a lawas kalpasanna, adda surat a dimteng manipud iti balay a nangilawlawag iti daytoy. Insurat ti maysa a babai a ni Mrs. Iler nga isuna ken dadduma pay ket inkarkararagda idi 17 Marso, ti mismo nga aldaw a simmangpetna.

> … pudno a simmungbat Isuna.
>
> Journal ni Ken, 30 Marso 1951

Dagiti Nagtaudan: Journal ni Ken Engle, 17–30 Marso 1951.

Innem nga Oras iti Mimeograph

San Juan, Rizal · Marso 1951

Ni Cyril Brooks ket naududi kadagiti leksion ti Bible School of the Air bayat ti panangisaganana kada Ken ken dagiti Eppler. Ni Ken ti nangusar iti daan a mimeograph iti agarup innem nga oras, umuna dagiti leksion iti Ingles ken kalpasanna dagiti leksion iti Tagalog a saanna pay a mabasa. *"Mabalin a saanko pay a maisao daytoy ngem kabaelak a mimeo-en."*

> Inkararagko laeng bayat ti panagtrabahok ita nga aldaw nga alaen ti Apo dagidiay a leksion ket usarenna para iti pannakaisalakan dagiti kararua. Saanko pulos a tinagtagainep a kasta unay ti kinasayaat ti panagtrabaho para iti Apo ditoy. Mariknak a kanayon a kasla insaganana a mismo daytoy a lugar para kaniak.
>
> Manipud ken Ken para iti pamilia, Marso 1951

Isu itan ti mangidaulo iti trabaho kadagiti agtutubo idiay San Juan. Iti alas kuatro, nagbisitada ken ni Cyril: maysa nga agtutubo a lalaki iti dakkel nga ospital para iti tuberculosis, a nadanon babaen ti radio, a padpadasenna nga iturong iti Apo ti maysa a gayyemna a scientist; kalpasanna maysa a lalaki a kayatna ti mabautisaran. *"Maysa laeng a kuarto ket awan ti uray maysa nga alikamen. Nagtugawkami iti maysa a trunk."*

Ti pangrabii ket kadawyan nga itlog, a gatangen iti tunggal Lunes idiay Far East Broadcasting Co., ken napudot a tsaa. Kalpasanna, ti Biblia.

> Kalpasan ti pannangan, nagbasakami manipud iti "Daily Light." Kalpasanna, tunggal maysa kadakami ket mangala iti bersikulo manipud iti kahon dagiti kari wenno bersikulo. Kalpasan a mabasa ti bersikulo, pugtuen dagiti dadduma no sadino daytoy. Masdaawkayto no kasano nga ammo ni Cyril dagiti reperensia. Pudno nga ammona ti Bibliana. … Maysa a karit ti panagtrabaho iti abay ti kasta a tao.
>
> Manipud ken Ken para iti pamilia, 30 Marso 1951

Nasurok a 2,000 ti estudiante dagiti leksion; iti uneg ti maysa a lawas, nagbalin a 2,400. Insurat ti maysa, "Naipasngayak manen babaen ti pammati ken ni Cristo manipud idi inadalko daytoy a kurso."

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Pasko ti Panagungar idiay Canlubang

Manila ken Laguna · Domingo ti Panagungar, 25 Marso 1951

Ti umuna a Pasko ti Panagungar ni Ken iti tay-ak ti mision ket dimteng walo nga aldaw kalpasan ti panagsangpetna. Nangrugi daytoy iti sunrise service iti paraangan ti ospital para kadagiti agsakit iti panunot. Nagkasaba ni Cyril Brooks iti Tagalog, ket nadawat ni Ken a mangidaulo iti kararag. Iti tengnga dagiti tattao adda ni Phil Armstrong ti Far Eastern Gospel Crusade, maysa a dati a gayyem manipud Chicago, a nagkasaba iti Ingles.

Kalpasanna, nagmanehoda nga agturong iti abagatan idiay Canlubang.

> Kalpasan ti gimong, nagmanehokami nga agturong Canlubang. Nangtedak sadiay iti mensahe maipapan iti panagungar ket ni Cyril ti nangipatarus. Nangan iti umuna a pudno a taraon a Filipino.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 25 Marso 1951

Nangidasar ni Mrs. Calica iti innapuy, prito a manok, karne ti baboy ken saba.

Iti panagawidda, imbaw-ingda dagiti tract ti ebanghelio manipud kadagiti tawa ti lugan. "Pudno nga ag-agawanda dagitoy." Ar-aramidenna pay laeng daytoy kalpasan ti tallo a lawas: "Ag-agawanda pay laeng dagitoy." Iti malem, nangabangda iti launch tapno sabtenda ti maysa a misionero nga agturong Singapore, ket nagsubli ni Ken a nabasa amin. Maysa a misionero nga agturong Singapore ti nangted kenkuana iti bersikulo iti dayta a lawas: "Isaganam ti trabahom iti ruar, ket isimpam daytoy para kenka iti talon; ket kalpasanna, ipatakdermo ti balaymo." Adda gimong iti Tagalog iti hall iti alas 4:30 ken cantata iti alas 7:30.

> Anian a kaay-ayo dagitoy a tattao ti agkanta. Dandani makitakon dagiti matada inton damo a mangngegda ti panagtokar ni Mary Lou.
>
> isu met laeng a surat

Maysa a lawas kalpasanna, ti panagbisita ni Phil Armstrong ket nagbalin a piknik a reunion ti Moody idiay Far East Broadcasting Co., nga addaan wiener roast ken ti daan a kanta ti pagadalan, "God Bless the School that Dwight L. Moody Founded."

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Isaias 53 ken ti Nalabaga a Scooter

San Juan · 26 Marso – 1 Abril 1951

Ti umuna a Lunes ni Ken ket inawaganna iti "RED TAPE": import control, alien registration ken ti American Embassy, a kaduana ni Cyril iti intero a bigat. Masapul a malabsan ti scooter-na ti import control. Iti tengnga ti aldaw, adda kahera a nangitukon nga alaenna ti bayadna bayat ti oras ti pannangan iti lima a piso "para iti Red Cross."

> Ngem, saanak a sigurado no makadanon ti kuarta iti Red Cross isu a saanko nga inawat.
>
> Manipud ken Ken para iti pamilia, 28 Marso 1951

Nalpas daytoy iti dayta a malem iti kadawyan a wagas. *"Panunotek a ni Kipling ti nangibaga iti kasta, 'Ditoy ti pakaitabonan ti tao a nangpadas a mangpadaras iti Daya.'"* Ni Marvin Hooge, ti agtawen iti sangapulo ket innem nga anak ti maysa a misionero, ti timmulong kenkuana a nangisimpa iti daytoy. *"Nalabaga daytoy a kas kasilengan ti fire truck. … Kasla ubingak nga addaan iti baro nga ay-ayam iti daytoy a scooter."*

Idi Domingo, 1 Abril, nagkasaba ni Gideon, maysa nga estudiante iti law a Filipino, iti alas 9:15, ket simmaruno ti Panagpisi iti Tinapay.

> Nangtedak iti ababa a panagmennamenna maipapan iti Isa. 53 kalpasan ti panagpisi iti tinapay. Ni Bro. Mercado ti nangipatarus – nasdaawak ta saanko a ninamnama. Kayatko koma a naawatak ti Tagalog iti dayta a kanito. Nasayaat a kabsat isuna a pudno nga ad-adalenna ti Bibliana.
>
> Manipud ken Ken para ken Mary Lou, 1 Abril 1951

Iti alas 5:30, nakisarita kadagiti agtutubo iti Ingles maipapan iti "Young People God Used" (Dagiti Agtutubo nga Inusar ti Dios). Kalpasan ti pangrabii, inkararag da Brooks ken Ken ti trabaho iti radio, ti trabaho idiay San Juan ken dagiti isla. *"Bayat ti panagkararagmi maipapan kadagiti baro a mangmangged, dinakamatmi ti ayatko, ni Mary Lou."*

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Ti Kanengnengan iti Klase

San Juan ken Manila · 1951–1955

Imbaga ni Ken kadagiti campers-na idi Paskua nga ikararagda bayat ti panagadalna iti baro a pagsasao a maawagan iti Tagalog. Dua nga aldaw kalpasan ti panagsangpetna, inted ni Mr. Brooks ti umuna a leksionna. Ti maikadua ket dimteng iti sumaruno a malem.

> Ay, ngem masapul a tulongannak ti Apo iti daytoy. Saanak unay a nalaing iti pagsasao.
>
> Journal ni Ken, 20 Marso 1951

Idi Abril, nakabirok isuna ken dagiti Eppler iti maestra, ni Florita Mercado ti Paco, maysa nga estudiante iti unibersidad. Umayto iti tallo a malem iti kada lawas. Kiniddaw ni Ken a nainget koma kadakuada. Kasta met ti inaramidna.

> Kasla siak ti kanengnengan iti klase.
>
> Journal ni Ken, 11 Abril 1951

Nagadal iti bigat ken manen iti malem, iti nagbaetan dagiti script iti radio ken dagiti papeles ti Bible School of the Air. Ni Eleazar, maysa nga agtutubo a Filipino a katrabahona, ti nangirekord kadagiti pagbasaan iti Tagalog tapno patokarenna manen, ket nasarakan ni Ken a "dakkel unay ti tulongna." Idi 27 Abril, dimteng ti umuna a gradona: 99.44 porsiento. Ngem insuratna latta, "Nabuntog ti pannakaawatko. Nabuntog unay."

Adda met dagiti nalaklaka nga aldaw. Maysa nga assignment ti panangisaulo iti John 1:29 ken panangisurat iti walo a sentence maipapan iti aniaman a topiko.

> Ngem, maysa laeng ti topiko para kaniak isu nga insuratko ni Mary Lou.
>
> Journal ni Ken, 4 Hunio 1951

Iti klase dagiti ubbing, sinaludsodna kadagiti ubbing a lallaki no ti pig ket *baboy*. "Kinunada, 'saan, pig.' Kasano a makasursuro ti maysa a tao." Idi Hunio, ni Sandy Sutherland, maysa a padana a misionero, ti nangted kenkuana iti diksionario iti Tagalog.

Inanannay a dimteng dagiti sasao. Idi Agosto, nasursurotna a nasaysayaat ti gimong ti kararag "gapu ta addaanak iti outline iti agpada a Tagalog ken Ingles." Idi 19 Septiembre 1951, kiniddaw ni Cyril Brooks nga isu ti manglukat iti gimong ti kararag iti Miercoles iti Tagalog.

> Baro a kapadasan para kaniak. Timmulong ti Apo, namnamaek a maituloyko. Kinaykayat dagiti tattao.
>
> Journal ni Ken, 19 Septiembre 1951

Uppat nga aldaw kalpasanna, idiay Canlubang, inted ti umuna a bersikulona iti Tagalog. Isu met laeng a bersikulo nga inadalna para iti klase, John 1:29: "Adtoy ti Kordero ti Dios, a mangikkat iti basol ti lubong." Idi Oktubre, idi linukatanna manen ti gimong ti kararag iti Tagalog, insuratna, "Bayat ti panaglabas dagiti aldaw, ad-adu a sasao ti addaan kaipapanan."

Idi 1955, isursuratnan dagiti intero a mensahe iti Tagalog para kadagiti ili iti probinsia ti Rizal, nga addaan tulong iti panangisao. Idi Pebrero, pinadasna ti baro a wagas: "Saanak a nagbasa itoy a gundaway, nangusarak iti ad-adu nga outline ken keyword. Nasaysayaat unay uray iti panagsagana." Idi 27 Marso 1955, kalpasan ti klasena iti Sunday school, nadawat nga awan pakdaar nga agkasaba iti Tagalog. "Nasayaat ta adda kaniak ti mensahe. Agyamanak iti Apo." Idi Hunio, inkasabana ti 1 Corinto 3 iti Tagalog idiay San Juan.

Ti naudi a leksionna iti Tagalog ket idi 26 Agosto 1955, dua a lawas sakbay a nagtayab ti pamilia nga agawid para iti furlough. Uppat ket kagudua a tawen sakbay dayta, imbagana iti maestrana a nainget koma kenkuana. Ita, makatakder iti hall ket makakasaba.

> *Adtoy ti Kordero ti Dios, a mangikkat iti basol ti lubong.*
>
> John 1:29

Dagiti Nagtaudan: Journal ni Ken Engle, 19 Marso – 10 Oktubre 1951; 19 Pebrero, 27 Marso, 12 Hunio ken 26 Agosto 1955.

Ti Mapa ni Mary Lou

Chicago State Hospital · Pebrero–Marso 1951

Bayat ti panagballasiw ni Ken iti Pacific, ilep-lepas ni Mary Lou ti psychiatric training-na idiay Chicago State Hospital ken agad-adal kadagiti klase iti rabii idiay Moody. Inted ti instructor-na kenkuana ti maysa a 1940 a *National Geographic* nga addaan dua a kapitulo maipapan iti Filipinas. Iti diding, inkabilna ti maysa a mapa ken dagiti ladawan, a kadakuada ti maysa a lennek ti init iti Manila Bay.

> Bayat ti panangkitak iti daytoy a mapa iti diding ken iti sumagmamano a ladawan nga inkabilko, agraman ti maysa a napintas a lennek ti init iti Manila Bay, mariknak a saankanto unay nga adayo.
>
> Manipud ken Mary Lou para ken Ken, Pebrero 1951

Iti klase ti mision, maysa a Dr. Harris ti nangipakita kadagiti slide ti agarup isu met laeng a dalan a pagay-ayayan ni Ken: San Francisco, Hawaii, ti Filipinas. Iti occupational therapy, nagtokar iti piano para iti rhythm band dagiti lallaki a naliday ken nalinak. Naadalna ti maysa a leksion maipapan iti panagsaksi.

> Ammom, nasarakak a no kiddawek kenkuana iti tunggal bigat nga itedna ti maysa a sigurado a gundaway, ket no ur-urayek daytoy a sinanamnama, saan a pulos nga agkurang nga ibaonna ti maysa. Ngem no kiddawek laeng iti sapasap nga aramidennak a saksi, saan unay a naaktibo ti panagsaksik.
>
> Manipud ken Mary Lou para ken Ken, Marso 1951

> Kayatko ti agsao maipapan kenkuana, ditoy, ngem kayatko latta unay ti adda iti pagilian dagiti saan a mamati gapu ta SAANDA PULOS a nangngeg. Isu ti mangted kaniak iti dakkel a dagsen para kadagidiay ay-ayaten a tattao. Uray sadino ti ayanda, Filipinas, Africa, China.
>
> Manipud ken Mary Lou para ken Ken, Marso 1951

Iti Domingo ti Panagungar, nabautisaran ti ading a babai a ni Betsy Jane idiay Canonsburg. Idi 22 Marso, pinanawan ni Mary Lou ti State Hospital: *"Nakaskasdaaw a tay-ak ti mision dayta & nasayaat a kapadasan."*

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Ti Surat a Napukawna

Idiay Manila idi Martes, 8 Mayo 1951, insurat ni Ken ti maysa a kadawyan nga aldaw: na-tune ti piano, curry ken innapuy ("Yum Yum"), pangrabii a kadua dagiti gagayyem. Mamindua a dinakamatna ti maysa a *"napateg unay a surat,"* a naguritan iti nalabaga. Iti baba ti panid, nangnayon iti nalabaga nga asterisk ken tallo a sao: **Proposal to ML.**

Idiay Chicago, ni Mary Lou ket student nurse a nagdalus ken nagbantay kadagiti ubbing para kadagiti Clarkson iti nagbaetan dagiti shift-na iti ospital.

> NAPUKAWKO ITA NGA ALDAW TI SAAN PAY A NALUKATAN A SURAT MANIPUD KEN KEN BAYAT TI PANAGTURONGKO KADA CLARKSON. SAANAK NGA AGDANDANAG MAIPAPAN ITOY
>
> Ni Mary Lou, 10 Mayo 1951

Naisubli daytoy iti sumaruno nga aldaw; adda nangpidut. No ania a surat dayta, awan ti makaammo. Kalpasanna, iti maika-12:

> NAKAPATPATEG UNAY TI ITA NGA ALDAW!!!! KINIDDAW NI KEN NGA AGASAWAKAMI!!! KASLA AGNAGNAAK KADAGITI ULEP ITI INTERO NGA ALDAW… 2 HR 15min TI NANGIPATULODAK ITI SUNGBATKO A "WEN". ANIAN NGA AY-AYATEK ISUNA!!!
>
> Ni Mary Lou, 12 Mayo 1951

> Pudno, adda dua a surat manipud ken ni Mary Lou. Nagragsakak unay a pinadasko nga usaren ti tulbek ti P.O. a manglukat iti ruangan ti lugan.
>
> Ni Ken, 18 Mayo 1951

Idi 24 Mayo, adda kanta a naibrodkas iti radio DZAS para ken "Kenny," ket idi 7 Hunio adda diamante.

Manipud kadagiti diario da Ken ken Mary Lou idi Mayo 1951, ken ti estoria ni Gordon a "The Letter She Lost" (1 Okt 2026).

Maysa a Botelia ti Soft Drink para iti Apo

Kansas · Agosto 1951

Maysa a tawen kalpasan ti panangisuro ni Ken idiay Kansas Bible Camp, ti kabsatna a babai a ni Eloise ti napan. Maysa a rabii, naipakita iti screen dagiti mismo a slides ni Ken maipapan iti Filipinas. Dinamag ni Richard iti inada no mabalin nga idulinna dagitoy tapno ipakitana.

> Impakitada dagiti slides mo ket nagpintas unay ti panagparangda iti screen. … Nangalada pay iti daton para kenka ket nakaurnongda iti agarup $29. Kinuna ni Richard a panunotenna a tunggal maysa kadakami ket mabalin a saanen nga uminum iti maysa a botelia ti soft drink para iti Apo.
>
> Ni Eloise ken ni Ken, 19 Agosto 1951

Ni "Aunt Mattie" a taga-Osborne ti nangisuro kadagiti leksion iti flannelgraph, ket nangabak ni Eloise iti Baro a Tulag a sangapulo ket dua a tomo para iti notebook-na. *"Saankami a nakakanta kadagiti daan a kanta iti kampo ni A.P. Gibbs ket adu kadagiti ubbing ti nakalagip iti libro ti kantam."* Nangipatulod pay iti maysa a pares ti medias ni Ken iti maysa a Filipino a pen pal-na, ket simmurat met daytoy kenkuana.

Iti isu met laeng nga aldaw, nagsurat ni Grant maipapan iti apit. Nadam-eg a tawen dayta, ti tawen dagiti dakkel a layus idiay Kansas. Nakaapitda iti agarup 2,000 a bushel ket gimmatangda iti baro a self-propelled a John Deere combine, ket nangaramid iti 6,800 a kadapan a terraces. *"Agyamankami unay iti naapitmi gapu ta adu ti saan a kasta ti gasatda."*

Ni Ken Brooks ket addanto idiay Abilene iti 1–2 Oktubre nga addaan kadagiti baro a ladawan manipud iti tay-ak ti ministerio. Ket umayto met idiay talon dagiti dadakkel ni Mary Lou. *"Ur-urayek ti pannakasabat dagiti Leonard iti sumagmamano nga aldaw. Ania kadi ti impresionda kadagiti Engle."*

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Narelihioso Ngem Napukaw

San Juan · Marso 1952

Maysa a tawen kalpasan ti panagdissona, insurat ni Ken iti pamiliana a "rugrugiandan ti agang-angaw kaniak maipapan iti sumaruno nga Oktubre," inton umay ni Mary Lou. Dimteng dagiti sagut babaen ti magasin a *The Fields*, ket maysa kadagitoy ti nangpasardeng kenkuana.

> Masdaawak latta no kasano a sagiden ti Apo dagiti puso ket dagsenanna ida a mangted. Adda maysa a lalaki idiay California nga agnagan iti Golds a namin-adu a nangipatulod kaniak babaen ti Fields. Diak la ammo no nakasabatko kadi isuna - nakaawatak iti suratna idi kalman ket ibagbagana nga umel ken tuleng. No dagiti kasta a tao ti mangted, marikriknak a dumakdakkel pay ti responsibilidadko.
>
> Ni Ken iti pamiliana, 12 Marso 1952

Iti rabii sakbayna, binisitana ti maysa a lalaki a nangipakita iti interes iti ebanghelio.

> Ay, nagkaro ti pannakariribukna. Ti asawana ket nadebosion a Katoliko a agkararag iti agsapa ken iti rabii. Nasagid ti pusok iti panangpanunotko - NARELIHIOSO NGEM NAPUKAW! Kasapulanmi dagiti kararagyo.
>
> isu met laeng a surat

Ni Ray Larson, "ti sabali pay a nakatulagan a baro ditoy," ket kasangsangpetna a sinabat ti nobiana iti barko. Masapul nga agur-uray pay ni Ken iti pito pay a bulan para iti nobiana.

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Kayatmo Kadi ti Sumurot iti Daytoy a Lalaki?

Maysa a tawen kalpasanna, iti anibersario ti panagpakasarna, binasa ni Ken ti Genesis 24, ti estoria ni Rebeca a nangtulok a mapan iti asawa a pulos a saanna pay a nakita iti adayo a pagilian. Inawaganna daytoy iti *"nalaing unay a maitutop."*

> Kayatmo kadi ti sumurot iti daytoy a lalaki? Ket kinunana, Wen, mapanak.
>
> Genesis 24:58

Iti umuna a lawas ti Oktubre 1952, inmaneho ni John Leonard ti anakna a babai nga agturong idiay New York. Naglayag iti **SS California Bear**. Lima pulo a tao ti nagtakder iti pantalan ket nagkantada, ket immadayon ti barko iti alas sais ti malem. Iti sumagmamano laeng nga aldaw, pimmanaw met ti kabsatna a ni Ginny nga agturong idiay Congo.

Nagkasar da Ken Engle ken Mary Lou Leonard idi Domingo 26 Abril 1953, iti alas sais ti malem, idiay San Juan Gospel Hall idiay Manila. Adda pay laeng ti na-type a script ti seremonia, agraman dagiti instruksion: *"No nakasaganan ti amin a kadua iti kasar: Agkararagtayo."* Kasta met ti naputed a damag manipud iti pagiliananna: "Mary Lou Leonard Weds Kansas Man In Philippines." Idiay Baguio ti nagpulotgataanda, ti nalamiis a siudad dagiti pino iti kabambantayan. Sangapulo ket uppat a tawen kalpasanna, agbalinto daytoy a pagtaenganda.

Iti maika-25 nga anibersarioda idi 1978, nangaramid ni Lelang iti puraw a keyk nga addaan "25" iti tunggal hiwa. Inkabil ni Ken ti baro a balitok a singsing iti ramay ni Mary Lou para iti kamera. Nalipatanda a dua dagiti antiohosda, isu nga impaay ti amin ti antiohosda, ket inutang ni Ken ti antiohos ni Uncle Orville.

Manipud iti diario ni Ken idi 1952, ti surat ni John Leonard idi Oktubre 1952, ti script ti kasar ken maysa a naputed a damag manipud iti pagiwarnak iti pagilianandа.

San Juan Gospel Hall

San Juan Gospel Hall, Manila, a nagkasaran da Ken ken Mary Lou idi 26 Abril 1953. Patien ni Kevin a ti lalaki a nakapuraw iti ruangan, a nakatalikod, ket ni Tatang.

Koleksion ni Kevin Engle

Dua a Bersikulo ken Dua a Singsing

San Juan Gospel Hall · 26 Abril 1953

Tallo a lawas kalpasan ti kasar, simmurat ni Ken kadagiti gagayyemna idiay *The Fields* idiay New York.

> Ni Brother Cyril Brooks ti nangited iti nobia. Ni Ken Brooks ti best man ket ni Dale Brooks ti ring bearer.
>
> Ni Ken kadagiti gagayyemna idiay The Fields, 20 Mayo 1953

Kasar daytoy ti maysa a misionero: *"Adu dagiti saan pay a naisalakan a tattao ti adda iti kasar ket naited ti nalawag a mensahe ti ebanghelio."* Simmaruno ti pangsangaili iti balay da Cyril Brooks.

Idi tiempo dagiti singsing, tunggal maysa kadakuada ket nangted iti bersikulo.

> Bayat ti panangikabilko iti singsing iti ramay ni Mary Lou, inbagak ti bersikulo ti panangsaksimi. “Ti Apo a Dios ket init ken kalasag…” (Ps. 84:11) Kalpasanna, bayat ti panangikabil ni Mary Lou iti singsingko, kinunana, “Dinak pilitenen a panawan ka…” (Ruth 1:16).
>
> isu met laeng a surat

Ti Salmo 84:11 ket "bersikulomi" manipud pay sakbay a naglayag ni Ken. Insuratda a dua daytoy kadagiti valentine-da idi Pebrero 1951. Insurat ni Mary Lou daytoy iti ngato dagiti suratna bayat ti panagballasiw ni Ken iti Pacific, ket insuratna met daytoy iti aldaw a dimteng ti barkona iti Filipinas.

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Ti Aldaw ti Kasar, 26 Abril 1953

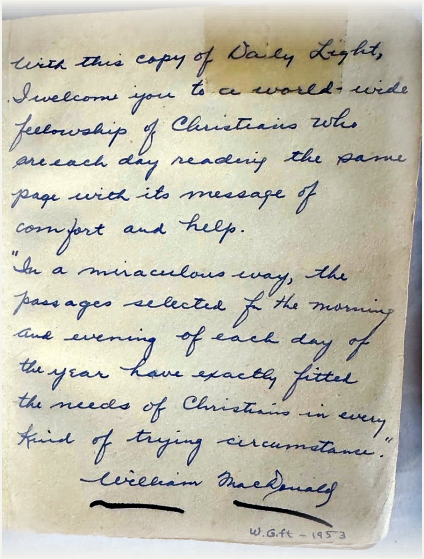

Da Ken ken Mary Lou Engle kalpasan ti kasarda, 26 Abril 1953, iti compound da Cyril Brooks idiay San Juan, Rizal. Ni Cyril Brooks ti nangited iti nobia, ta ti ama ni Mary Lou ket adda idiay balayda idiay Canonsburg, Pennsylvania. Ad-adu pay iti Album dagiti Ladawan

Koleksion ni Kevin Engle

Sagut iti Kasar manipud ken Bill MacDonald

With this copy of Daily Light, I welcome you to a world-wide fellowship of Christians who are each day reading the same page with its message of comfort and help.
"In a miraculous way, the passages selected for the morning and evening of each day of the year have exactly fitted the needs of Christians in every kind of trying circumstance."
William MacDonald
W.G.ft - 1953

Impatulod ni William MacDonald daytoy a kopia ti Daily Light idiay Filipinas kas sagut iti kasar da Ken ken Mary Lou, a nagkasar idiay San Juan Gospel Hall idi 26 Abril 1953. Dagiti balikasna iti umuna a panid ket adda iti sumaruno a panid.

Koleksion ni Kevin Engle

Maysa a Panagkaykaysa iti Intero a Lubong

Iti uneg ti umuna a kalub, iti asul a tinta, insurat ni Bill MacDonald:

> Babaen daytoy a kopia ti *Daily Light*, aw-awisenka iti panagkaykaysa dagiti Kristiano iti intero a lubong nga inaldaw a agbasbasa iti isu met laeng a panid nga addaan mensahe ti liwliwa ken tulong.
>
> "Iti nakaskasdaaw a wagas, dagiti paset a napili para iti agsapa ken rabii ti tunggal aldaw iti tawen ket umno unay kadagiti kasapulan dagiti Kristiano iti amin a kita ti narigat a kasasaad."
>
> William MacDonald

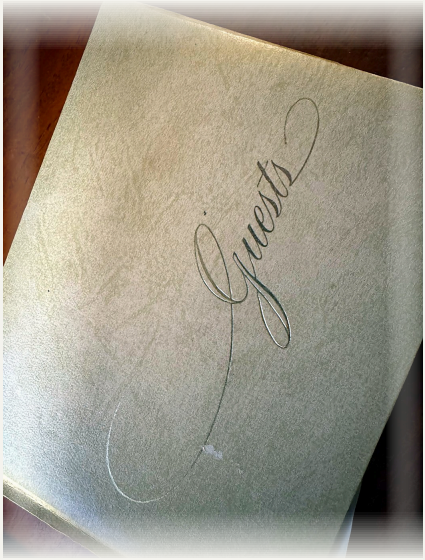
Iti baba, iti sabali a sinurat, adda nangmarka iti daytoy iti "W. Gift – 1953": ti sagut iti kasar.

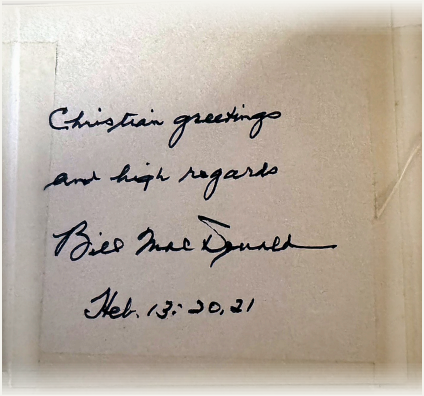
Ti *Daily Light* ket ti daan a paborito a puro Kasuratan, maysa a pagbasaan para iti tunggal agsapa ken rabii iti intero a tawen. Ni Bill MacDonald ket naam-ammo iti panangtedna iti dua a banag: dagiti kopia ti *Daily Light*, ken dagiti guest book, tapno maparegta dagiti Kristiano a lukatanda dagiti balayda iti panangsangaili. Ad-adu pay maipapan kenkuana iti panid ni William MacDonald.

Binasa ti pamilia Engle ti *Daily Light* a sangsangkamaysa kas pamilia iti tunggal aldaw. Basaen a libre iti online, agsapa ken rabii para iti tunggal aldaw, iti Christian Classics Ethereal Library ↗, wenno i-download ti intero a libro kas PDF ↗.

Dagiti ladawan ken transkripsion nga impatulod ni Kevin Engle, 20 Oktubre 2026.

Ti Guest Book

Kadua ti Daily Light ti sabali pay a naam-ammo a sagut ni Bill MacDonald: maysa a guest book, a lukatan da Ken ken Mary Lou iti kasarda idi 26 Abril 1953. Iti uneg ti kalub, nangitapal iti bassit a kard:

Koleksion ni Kevin Engle

> Nakristianuan a kablaaw ken nangato a panangraem
>
> Bill MacDonald · Heb. 13:20, 21

Ti bersikulona, Hebrews 13:20–21: “Ita, ti Dios ti kappia, a nangpagungar manipud kadagiti natay iti Apotayo a Jesus, dayta naindaklan a pastor dagiti karnero, babaen ti dara ti agnanayon a tulag, aramidennakayo koma a naan-anay iti tunggal naimbag nga aramid tapno aramidenyo ti pagayatanna, nga ar-aramidenna kadakayo ti makaay-ayo iti imatangna, babaen ken Jesu-Cristo; kenkuana koma ti dayag iti agnanayon ken agnanayon. Amen.”

MAIKATLO A PASET

Dagiti Tawen idiay Filipinas

1951–1967 · Manila · Binangonan

NAPABARO IDI 24 OKTUBRE 2026

Da Karen ken Patrick idiay Romblon

Manila ken ti Bible School of the Air

Dimteng ni Ken iti Filipinas idi rugrugi ti 1951, naibaon iti ministerio iti sidong ni Cyril "Dad" Brooks, ket nakipagnaed iti pamilia Brooks idiay San Juan. Dua nga aldaw kalpasan ti isasangpetna, adda ditan iti radio idiay DZAS iti **Bible School of the Air**. Nangisuro iti Bible class iti Biernes para kadagiti lallaki ti Navy idiay Sangley Point, timmulong iti GI Gospel Hour, ket nasabatna ni Jesse Miller, maysa a nakalasat iti Bataan Death March.

Iti panaglabas dagiti tawen, nangaramid ni Ken iti nasurok a sangaribu a programa iti radio; ti Maikalima a Tomo, *Moments of Melody*, ti mangisalaysay iti dayta nga estoria.

Nagbiag da Ken ken Mary Lou babaen ti pammati, kas iti ar-aramiden dagiti Brethren. Awan ti sueldoda ket pulos a saanda a nagdawat iti kuarta iti siasinoman. Iti Dios laeng nga inbagada dagiti kasapulanda, kas iti inaramid ni George Müller.

> No ania ti ibilinna, isu ti bayadanna. No ibaonnaka, ikkannaka iti trabaho nga aramiden, isu ti mangaywan iti dayta.
>
> Ni Ken, 1973

Dagiti umuna a prayer card-na idi 1951 ket indrowing ken impremta ni John Sweemer a taga-Wheaton. Maysa kadagiti umuna a sagut kenkuana iti ministerio ket naggapu ken ni Ed McCully, a nangawis ken ni Ken nga agkasaba idiay Wauwatosa idi 1940s ket nangipatulod iti lima pulo a doliar idi 1951. Kalpasanna, napapatay ni McCully kas martir idiay Ecuador idi 1956.

Manipud iti tape ti panangsaksi ni Ken idi 1973 ken kadagiti suratna.

Ti Sangapulo a Doliar ni Eloise

Idi Hunio 1954, addan ti maysa a maladaga nga anak a babai da Ken ken Mary Lou, ni **Becky**, ket naibusen ti kuartada.

> Napan iti tiendaan. Saan unay a nakagastos ta bassit ti kuarta. Sumagmamano laeng a sentimo ti nabati. 65 iti bangko ket dayta laeng ti ammomi.
>
> Ni Ken, Biernes 18 Hunio 1954

Iti isu met laeng nga aldaw, nangiyeg ti koreo iti damag maipapan iti lima pulo a doliar nga ipatpatulod ti gimong idiay Beech Street, ken sangapulo a doliar manipud iti kabsat ni Ken a babai a ni **Eloise**. Sangapulo ket walo ti tawenna, agad-adal kas nurse idiay Kansas City, ket awan ti sueldona. Linawas ti panagballasiw ti koreo iti Pacific, isu nga impatulodna dayta sakbay pay a naammuan ti siasinoman a kurangda.

> Manen, iti husto a tiempo, impatulodna. Agyamankami kenkuana iti tunggal kasta a kapadasan.
>
> Ni Ken, 18 Hunio 1954

Maysa a tawen kalpasanna, bayat ti panangbuggo ni Eloise iti datar ti kosina iti balay iti talon, imbagana iti inana a kayatna ti mapan iti Bible school, ket nalabit mapan pay iti Filipinas tapno tulonganna da Ken ken Mary Lou. Kinuna ni Lelang Mabel:

> Ay saan. Nangtedakon iti maysa iti ministerio. Diakon kabaelan ti mangted iti dua.
>
> kas iti panangiestoria ni Eloise, a malagip ni Uncle Kevin Dyer

Nagbaliw met laeng ti panunot ni Mabel: *"Saanka a lappedan."* Napan ni Eloise iti Emmaus Bible School, nasabatna ti maysa nga estudiante a taga-Australia nga agnagan iti **Kevin Dyer**, ket nagkasarda idi 31 Agosto 1957, ti kaunaan a kasar a naangay iti Grace and Truth Chapel. Iti rabii sakbayna, idiay Manila, nagkasaba ni Ken iti sermon a naawagan iti "The God That Is Enough."

Manipud iti diario ni Ken idi 1954 ken dagiti estoria ni Gordon a "Aunt Eloise" (31 Ago 2026).

Pakalaglagipan ti Kinamatalek ti Dios

San Juan · 1955

Inikkan ni Ken iti titulo ti diariona idi 1955 iti umuna a panidna: "1955 Record of God's Faithfulness." (Pakalaglagipan ti Kinamatalek ti Dios iti 1955.) Iti babana, kinopiana ti maysa a kasasao manipud iti promise card, agraman ti John 11:40.

> Ti pammati ket natay kadagiti panagduadua, umel kadagiti pannakaupay, bulsek kadagiti saan a mabalin, ket awan ti ammona no di ti panagballigi!
>
> ti umuna a panid ti journal ni Ken idi 1955

Ti bersikulona para iti tawen ket Philippians 3:13–14, "Daytoy a maysa a banag ti ar-aramidek." Ket insuratna ti kararagda iti sumagmamano laeng a balikas: "Ti kararagmi = Bunga iti '55."

Iti intero a tawen, intultuloyna ti panagisurat iti pakalaglagipan a kas inkari ti titulo. Iti tengnga ti Enero, dimteng ti maysa a sagut babaen ti The Fields.

> Isursuronakami ti Apo iti maysa a leksion. Iyunam nga ited ti paset Na ket bay-am a ti dadduma a banag ti mangaywan iti bagbagida.
>
> Journal ni Ken, 14 Enero 1955

Lima nga aldaw kalpasanna, kalpasan ti panangisinana nga umuna iti paset ti Apo, insuratna, "Babaen ti tulongna, kayatko ti agtalinaed nga addaan pay latta iti abante." Iti isu met laeng nga aldaw, nangiyeg ti koreo iti duapulo a doliar.

> Pudno a saan Isuna a nakautang iti siasinoman.
>
> Journal ni Ken, 19 Enero 1955

Iti simmaruno nga aldaw, dimteng ti sabali pay a sagut, ket insingasing ni Mary Lou nga ad-adu pay ti itedda.

Ti Bible School of the Air ket dumakdakkel a napartak ngem iti sigud, ket kasta met ti gastos dagiti leksion ken selio.

Idi 1 Abril, nagtitipon dagiti misionero ket sinaritaanda daytoy. "Adu ti nag-enroll ket dakkel ti gastos ngem inkeddengmi ti agtuloy nga umabante. Agtalek iti Apo a mangipaay."

Idi 18 Abril, sakbay ti panagbannawag, nayanak ni Karen Jeanne. Uppat nga aldaw kalpasanna, dimteng ti sagut a $115 manipud iti Austin Gospel Hall idiay Chicago.

> … nasurok pay ngem iti nagastos iti ospital, kasapulanmi daytoy. Idaydayawmi Isuna.
>
> Journal ni Ken, 22 Abril 1955

Idi 26 Abril, ti maikadua nga anibersarioda, insuratna: "Agyamanak iti Apo iti dua a naragsak a tawen ti panagasawa ken dua a nasam-it nga ubbing."

Iti dayta a kalgaw, nagsagana ti pamilia para iti umuna a furlough-da. Idi Hulio, dimteng ti sabali pay a dakkel a sagut manipud iti Austin "tapno makaawidkayo." Idi Agosto, masapul nga ilako ni Ken ti lugan. Iti maysa a Mierkoles, adda nangidiaya iti gatad. Dinamag ni Ken ken ni Mary Lou, nagkararagda, ket imbagana iti lalaki a saan. "Kalpasanna, nagduaduaak." Iti Biernes, dimteng ti nasaysayaat a gumatang ket nailako ti lugan. Kalpasan a napan ti lugan, narba ti ruangan ti garahe. Nalpas ti insurance ti lugan iti aldaw sakbayna.

> Idaydayaw ti Apo iti panangiturongna iti amin daytoy. Tinulongannak a mangibaga iti saan idi Mierkoles. … Amin a pagilasinan ket nangitudo iti panaglako. … Ti tiempo ti Apo ket husto!
>
> Journal ni Ken, 12 Agosto 1955

Idi Septiembre, nalaklaka dagiti tiket ngem iti ninamnamana. "Ti planona ket KANKANAYON a kasayaatan." Idi 14 Septiembre 1955, nagtayab ti intero a pamilia manipud Manila, a limmabas idiay Tokyo ken Hawaii. Innem nga aldaw kalpasanna, nagdissoda idiay California, ket ur-urayen ida dagiti dadakkel ni Ken idiay Burbank.

> Dakkel ti kinamatalekna.
>
> Journal ni Ken, 20 Septiembre 1955

Dua a bulan kalpasanna, idiay Somerville, Massachusetts, kadagiti tattao a nagkararag para kenkuana manipud idi 1950, nagsao ni Ken iti Sunday school idiay Beech Street "maipapan iti kinamatalek ti Dios idiay P.I." Intultuloyna ti panagisurat iti pakalaglagipan iti intero a tawen. Ita, mabalinnan nga iestoria.

> *Gapu iti asi ti APO a saantayo a naibus, ta saan a mapukaw ti panangngaasina. Baro dagitoy iti tunggal agsapa: dakkel ti kinamatalekmo.*
>
> Lamentations 3:22–23

Dagiti Nagtaudan: Journal ni Ken Engle idi 1955: umuna a panid; 14–20 Enero, 1 ken 18–26 Abril, 18 Hulio, 10–12 Agosto, 13–20 Septiembre ken 20 Nobiembre 1955.

Dagiti Barko, Dagiti Furlough ken Lima nga Annak

Dimmakkel ti pamilia iti tay-ak ti ministerio ken iti baybay iti nagbaetanna.

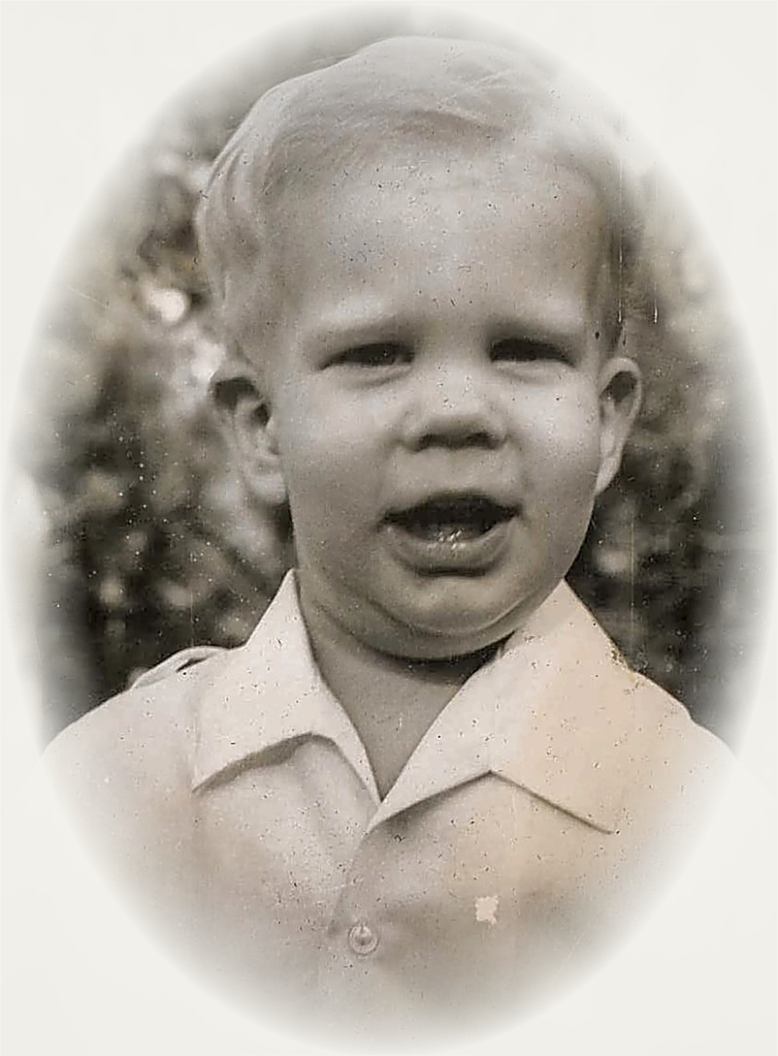
- Nayanak ni **Becky** idi 1954 ken ni **Karen** idi 1955, agpada idiay Filipinas.
- Idi Disiembre 1956, naglayagda manipud San Francisco iti *City of Poona*. Nalnaan da Mary Lou ken Karen iti baybay, ket inkararag ni Ken ti kararag ni Jabez. Dimtengda iti Pier 13 ti Manila idi 10 Enero 1957.
- Nayanak ni **Kevin** idiay Manila idi 1957. Naipanagan isuna ken ni Uncle Kevin Dyer.
- Dimteng ni **Stan** idi 1959, sangapulo a libra ti dagsenna.
- Naglayagda nga umawid iti *Orcades* idi 1960 ken nagsubli iti *Anna Bakke* idi 1961.
- Bayat ti furlough idi 1963, nangisuro ni Ken iti Daan a Tulag idiay Emmaus Bible School.
- Nayanak ni **Gordon** idi 1964 idiay Illinois. Isu laeng ti nayanak idiay States kadagiti umuna a lima.

Ni Lelong John Leonard ket nagmaneho iti intero a rabii manipud Pennsylvania para iti iyaanak ni Gordon. Dua a lawas kalpasanna, nangirekord iti tape letter para kadagiti gagayyem. Pinatokar ni Gordon daytoy idi 2026 iti kaunaan a daras iti uneg ti innem a pulo ket dua a tawen.

> Inyegko ni Mother Leonard dua a lawas ti napalabas para iti iyaanak ti baro a [apo a lalaki] ti pamilia Engle, maysa a nasalun-at nga ubing. Ket ita, adda manenak ditoy tapno isublik ni mother iti balay a kaduak.
>
> Ni John Leonard, 1964

Innayon ni Avril, *"Nalabit isu ti kapintasan kadakuada amin agingga ita."* Daytoy ti naudi nga ammo a rekording ti timek ni John. Pimmusay iti dayta nga Agosto.

Ni Kevin idi Agarup Tallo ti Tawenna

Ni Kevin idi agarup tallo ti tawenna, agarup 1960, ti tawen a naglayag ti pamilia nga umawid iti Orcades. Naipanagan isuna ken ni Uncle Kevin Dyer. Kuna ni Kevin a kasla agkaskasaba itan. Dimmakkel ket nagbalin a lay preacher iti duapulo a tawen. *Mangaskasaba a Kas ken ni Tatang* →

Koleksion ni Kevin Engle

Manang, Ania ti Kasayaatan a Dalan a Mapan idiay Pittsburgh?

South Holland, Illinois · Nobiembre 1960 · para ken Auntie Carol

> *Adtoy, anian a nasayaat ken anian a makaay-ayo ti panagnaed dagiti agkakabsat a sangsangkamaysa!*
>
> Salmo 133:1

Awan ti kas iti umuna a panagkikita dagiti katugangan ken kaipagan. Adda agkurkurang ti riknana. Adda naannad unay iti tignayna. Ket adda maysa — kanayon nga adda maysa — nga agangaw tapno lumag-an ti riknada.

Insurat ni Gordon daytoy para ken Auntie Carol, ti asawa ni Paul Leonard, kalpasan a sangsangkamaysada a nangbasa iti diario ni Dad. Daytoy ti ngudo ti lawas idi Nobiembre 1960, idi nagmaneho da Ken ken Mary Lou nga agturong idiay South Holland ket naam-ammoda isuna iti umuna a gundaway.

Immasideg Unay ti Bilang

Idi otonio ti 1960, adda da Ken ken Mary Lou idiay Amerika para iti furlough-da. Agnanaedda idi idiay Kansas ket agsagsagana a mangitugot kadagiti ubbing nga agpaamianan idiay Chicago.

Idi maika-9 ti Nobiembre, tallopulo ket innem ti tawen ni Ken. Idi kalman laeng ti panagbotos ti intero a pagilian, Kennedy against Nixon, ket nagpuyat ni Ken agingga iti nalpas ti tengnga ti rabii iti sango ti radio. Iti bigat, insuratna:

> Nakariing iti alas-5 ti bigat — Immasideg unay ti bilang. Saan pay a sigurado no siasino ti nangabak. Inkarga dagiti gamit iti lugan. Pangrabii para iti kasangay. Pimmanaw iti malem nga agturong idiay KC
>
> Diario ni Ken, 9 Nobiembre 1960

Pangrabii para iti kasangay, lugan a napno iti gamit, ken ti atiddog a dalan. Kasta ti kasangay no furlough.

Ti Kasayaatan a Dalan a Mapan idiay Pittsburgh

Idi Biernes, addadan idiay Illinois. Kinaduada pay ni Uncle George iti agsapa, sada nagmaneho nga agturong idiay South Holland, iti abagatan nga igid ti Chicago, iti balay ni Paul, ti kabsat ni Mary Lou. Daytoy ti insurat ni Ken iti dayta a rabii:

> … Kadarteng da Dad Leonard ken Paul … “Manang, maibagam kadi kaniak ti kasayaatan a dalan a mapan idiay Pittsburgh.
>
> Diario ni Ken, 11 Nobiembre 1960

Masapul nga ammoyo ti maysa a banag maipapan ken Dad Leonard. Agnanaed ni Lolo John Leonard idiay Canonsburg, Pennsylvania, sumagmamano laeng a milia iti abagatan ti Pittsburgh. Dimteng pay agingga idiay Illinois, ket adtoy, bimmaba iti lugan tapno agdamag no kasano ti agawid.

Saan nga imbaga ni Ken no siasino ti “Manang.”

Maysa Pay a Sorpresa

Kastoy ti tuloy ti isu met laeng a surat:

> `Kalpasanna dimteng ni Betsy. Maysa pay a sorpresa.`
>
> Diario ni Ken, 11 Nobiembre 1960

Maysa a balay a napno kadagiti Leonard — ni Paul, ni Mary Lou, ni Betsy ken ti amada — agkakadua iti maysa nga atep iti maysa a rabii ti Biernes idi Nobiembre. Estoria daytan uray dayta laeng.

Ngem adda pay nailemmeng, ket dayta ti kasayaatan. Kitaenyo ti maudi a linia nga insurat ni Ken iti dayta a rabii:

> `Umuna a gundawaymi a naam-ammo ni Carol. Pudno a nasayaat unay a babai.`
>
> Diario ni Ken, 11 Nobiembre 1960

Umuna a Gundawaymi a Naam-ammo ni Carol

Umuna a gundawayda. Nasurok a tallo a tawen nga agassawa da Paul ken Carol idi. Nagkasarda idi maika-30 ti Agosto, 1957, idiay Kansas.

Ket saan a nakatabuno ni Mary Lou. Sumagmamano laeng nga aldaw sakbay ti kasar ti kabsatna, iti bangir a paset ti lubong, idiay Manila, nangipasngay iti maysa a lalaki a maladaga — ni Kevin.

Isu a ti ipag a saan pay a naam-ammo ni Mary Lou ket aguray-uray gayam kenkuana iti ngudo dayta atiddog a panagbiahe. Ket kas kuna ni Ken, nasayaat unay ti umuna a rabii.

> `Pudno a nasayaat unay a babai.`
>
> ti isu met laeng a surat

Kimmuyog ni Carol ken Mary Lou

Saan a nagpatingga sadiay ti panagsarungkar. Idi Domingo, agkakadua ida amin iti maysa a lamisaan:

> `Pangaldaw kadagiti Neburka — da Paul ken Carol, ni Betsy, sa da Jack Neburka ken Eddie Van Netta —`
>
> Diario ni Ken, 13 Nobiembre 1960

Ket idi Lunes, adda dua nga ababa a linia nga insurat ni Ken a nalaka a malabsan:

> `Kaduami da Paul ken Carol iti pangrabii / Kimmuyog ni Carol ken ML iti gimong idiay Woodside — Nagsao ni ML`
>
> Diario ni Ken, 14 Nobiembre 1960

Kimmuyog ni Carol ken Mary Lou. Tallo laeng nga aldaw manipud idi umuna nga agkita, nakatugaw ni Carol iti gimong idiay Woodside bayat a timmakder ti baro nga ipagna tapno agsao.

Maysa nga Organ ken Maysa a Piano

Kalpasan ti uppat a pulo ket maysa a tawen, idi Agosto 2001, simmarungkar da Paul ken Carol idiay Abilene. Idi Domingo, idiay kapilia iti Abilene, ni Paul ti nangaskasaba. Insurat ni Ken daytoy kadagiti gagayyemna:

> Nagtokarda ken Mary Lou iti duet iti organ ken piano. Nagragsakkami unay a sangsangkamaysa.
>
> Ken ken Mary Lou kadagiti gagayyem, 22 Agosto 2001

Maysa nga organ ken maysa a piano. Dua nga agipag, agkadua nga agtoktokar.

Nangrugi daytoy iti maysa nga angaw iti abay ti lugan idiay South Holland, ken iti maysa a linia a naannad nga insurat ni Ken iti diariona sakbay a maturog: “Pudno a nasayaat unay a babai.” Kalpasan ti uppat a pulo ket maysa a tawen, ti dua a babbai nga insuratna iti dayta a lawas ket agkadua nga agtoktokar iti musika.

Ti Tuloy ti Estoria

> *Idaydayawyo isuna babaen ti pandereta ken sala: idaydayawyo isuna babaen kadagiti instrumento a kuerdas ken plauta.*
>
> Salmo 150:4

Ket no ania gayam ti kayat a sawen ti “Umuna a gundawaymi a naam-ammo ni Carol”… dayta ti tuloy ti estoria.

Manipud iti estoria ni Gordon a “Lady, Can You Tell Me the Best Way to Pittsburgh?” (16 Nobiembre 2026), nga insuratna para ken Auntie Carol: diario ni Ken, 9–14 Nobiembre 1960 (scan jk_1960_060, pp. 118–120), ken ti surat da Ken ken Mary Lou idi 22 Agosto 2001. Adda 28 a ladawan ti pamilia (1956–1963) iti email ni Gordon; mainayonto dagitoy no maibalindan.

Isuroyo Met Dagiti Dadduma

Idi Sabado 27 Hunio 1959, nagdisso a naladaw idiay Manila da Uncle Kevin ken Aunt Eloise Dyer para iti sangabulan a panagbisita. Masikog ni Eloise. Kastoy ti insurat ni Ken iti diariona iti dayta nga aldaw, *"Ti dakkel nga aldaw… Nagawid para iti cherry pie. Nakaay-ayo unay ta addada ditoy."*

Bayat ti panangplantsa ni Eloise kadagiti kawes dagiti ubbing nga Engle idiay ngato, malagip ni Uncle Kevin, "Addakami ken Ken iti maysa a kuarto."

> `Da Kevin & siak ket nagtrabaho iti "Teach Others."`
>
> Ni Ken, Biernes 10 Hulio 1959

Is-isuratda ti **TOP, ti Teach Others Program**, manipud iti 2 Timothy 2:2: *"Dagiti banag a nangngegmo kaniak… isu met dagitoy ti italekmo kadagiti matalek a tattao, a makabaelanto met a mangisuro kadagiti dadduma."* Maisuro kadagiti baro a mamati no kasano ti mangisuro. Ginupit ni Ken ti stencil iti dayta a panagregreg ti bulong, ket saan a nagbayag nayanak ni Stan. Agtultuloy pay laeng ti TOP, nagbaliw unayen, idi 1970.

Idi 1959, inlista ni Ken dagiti gagayyem a nagbalin nga "Oasis in desert" (oasis iti let-ang) kenkuana. Da Kevin ken Eloise ti numero uno.

Idi nadamag maipapan iti daytoy idi 2026, kinuna ni Uncle Kevin, *"Dakkel ti paset ni tatangmo iti pannakaaramid dayta a kapanunotan, ket inyawatna kaniak nga aramidek, ket diak ammo no ania ti inaramidko."*

Manipud iti diario ni Ken idi 1959 ken ti estoria ni Gordon a "Teach Others Also" (2 Okt 2026), agraman dagiti malaglagip ni Uncle Kevin Dyer.

Ti Asawa a Napan iti Gospel Hall

Mindanao ken Binangonan · 1958

Idi 1958, nangaramid ni Ken iti sangalawas a gimong iti maysa nga orphanage idiay Mindanao.

> Iti tunggal agsapa, nangtedak iti mensahe kadagiti estudiante ti high school maipapan iti Bible Geography. Kalpasanna, iti rabii, nangtedak iti mensahe ti ebanghelio. Idaydayawmi ti Apo ta adda dagiti nangipudno iti pannakaisalakanda kadagiti naudi nga aldaw ti gimong.
>
> Ni Ken ken ni Bro. John Smart, The Fields, 15 Hulio 1958

Nangipatulod pay iti ladawan ti dua nga ubbing a lallaki nga ag-enroll iti Bible School of the Air.

Sumagmamano a bulan sakbayna, maysa a kabsat idiay Binangonan ti immasideg kenkuana kalpasan ti prayer meeting, nariribukan. Ti asawana ken dagiti kabagianna ket nangplano iti Romano Katoliko a bautismo ti inaudi nga anakda. Nagkararag ti dua a lallaki.

> Kas sungbat iti kararag, ti Apo ti nangiturong iti dayta a banag ket idi dimteng ti aldaw ti bautismo, gapu iti naisangsangayan a kasasaad, saanda nga impan ti ubing iti simbaan ti Romano Katoliko. Imbes ketdi, napan iti Gospel Hall ti ina ken ti ubing.
>
> isu met laeng a surat

Nagtultuloy nga immay, ket patien ni Ken a naisalakan babaen ti naulimek a panangsaksi ti asawana. *"Naragsak unay ita ket maysa kadagiti kamatalekan a saksi para iti Apo iti dayta a lugar."*

Daytoy ti kaunaan nga estoria maipapan iti Binangonan kadagiti surat.

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Sangaribu a Radio

Manila · Mayo 1959

Idi Mayo 1959, nangipatulod ni Ken ken ni Bro. Smart iti report maipapan iti Bible School of the Air. Addaanen iti 27 a kurso. Ti "What the Bible Teaches" (Ti Isursuro ti Biblia) ket adda iti Tagalog, Ilokano, Cebuano, Ilongo, Chinese, Espaniol ken Ingles. Iti amin, 328,799 ti nag-enroll ket 47,497 a kurso ti nalpas. Dagiti Filipino a kameng ti staff ti nangaramid iti trabaho: da Reny Garantuza, Luz Lazaro, Fe Ison ken Letty, amin nga agtiponda idiay San Juan Gospel Chapel. Dandani siam a tawenen ni Luz sadiay.

Iti linawas a kagudua nga oras idiay Far East Broadcasting Co., addan ti panel, ti "Forum Time," a buklen da Ken, Kenneth Brooks, Leonard Brooks ken Milton Haack, a kadarater manipud Minneapolis. Kinopia ni Ken ti maysa a surat:

> Naragsakak unay a mangipakaammo kadakayo a naiyanakak manen babaen ti panangawat ken panagtalekko iti Apo a Jesu-Cristo kas personal a Mangisalakan kaniak.
>
> maysa nga estudiante, 1959

Adda pay sabali a naggapu iti maysa a Katoliko nga estudiante: "Pudno a Romano Katolikoak, ket awan ti makaallukoy kaniak iti sabali a relihion. … Kaslaak la bulsek a tao nga iturturong ti maysa a diak am-ammo." Kalpasan ti panangisaludsodna iti saludsodna, inenroll-na ti uppat pay a tattao iti "What the Bible Teaches."

Kaited ti U.S. Ambassador ken ni President Garcia iti 1,000 a transistor radio, paset ti 19,000 para kadagiti baryo.

> Daytoy ket dakkel nga aldaw para iti trabaho iti radio idiay Filipinas!
>
> Ni Ken ken ni Bro. Smart, Mayo 1959

Manipud kadagiti surat ti pamilia, nga impatulod ni Kevin Engle.

Bimmaba ti Langit

Idi 17 Marso 1966, insurat ni Ken iti ngato ti panid ti diariona, *"15 a tawenen manipud idi immayak iti Filipinas kas misionero."*

Iti simmaruno a lawas, nakilugan kenkuana ni Mrs. Cathy Hamilton nga agturong idiay **Binangonan**, maysa nga ili dagiti mangngalap iti igid ti Laguna de Bay. Idi 1930s, ti amana, ni Mr. Shepherd ti Bible Society, ti nangiturong iti maysa a Mr. Aguilar iti Apo iti maysa a sanatorium dagiti adda sakitna a tuberculosis. Ni Brother Aguilar ket nangabak iti adu idiay Binangonan.

> Pudno a panangsaksi no ania ti kabaelan ti maysa a tao a naabak para iti Apo… Makaabotak koma iti dadduma a kas kadaytoy para Kenka.
>
> Ni Ken, 23 Marso 1966

Idi Domingo 27 Marso, a kaduana ni Kevin nga agtawen iti walo, kinanta ti koro ti kapilia ti "Heaven Came Down." Kalpasanna, iti nabato a murdong ti danaw, innem a tattao ti nabautisaran. Ti maysa nga agtutubo a lalaki nga agnagan iti Lino ti nangtulong iti lima kadakuada, ket dua kadakuada ket ti mismo nga inana ken kabsatna a babai.

> Isu nga adda sumagmamano a naespirituan a henerasion nga agsubli iti dayta umuna a panangsaksi iti maysa nga ospital idi 1930's. No imulatayo ti Sao, pudno a ditay ammo no ania dagiti agnanayon a bunga.
>
> Ni Ken ken ni Bro. Smart, 24 Marso 1966

Sinuruan ni Mary Lou dagiti agtutubo idiay Binangonan nga agkanta. Ti "Heaven Came Down" ti nagbalin a paborito a kanta ni Gordon idi agtawen iti uppat.

Manipud iti diario ken dagiti surat ni Ken idi 1966, ken ti estoria ni Gordon a "Heaven Came Down" (4 Okt 2026).

Ti Inawitna

Idi 1966, nagbiruk ni Ken iti flute para iti maika-11 a kasangay ni Karen. Ti umuna a kasinsinna a ni **Alvin Koons**, ti chaplain ti Navy, ket agnanaed idiay Hong Kong.

> `Nagsukimat kadagiti flute. Simmuratak ken ni Alvin.`
>
> Ni Ken, 14 Marso 1966

Immay da Alvin ken ti asawana a ni Bobbie iti duapulo nga aldaw iti dayta a panawen ti tiempo ti panagsabong. Nagkasaba idiay Binangonan nga addaan iti sumagmamano a balikas iti Chinese, ket inawitna ti flute.

> `Kasangay ni Karen. Nakaawat iti flute manipud kadakami. Nagragsak unay`
>
> Ni Ken, 1966

Iti naudi nga aldawna, inted ni Alvin ken ni Karen ti umuna a leksionna. Dua a lawas kalpasanna, nangrugi nga agleksion iti sidong ni Mrs. Thordis Zabarte ti Manila Symphony. *"Agyamankami unay iti kasta kasasayaat a mannursuro,"* insurat ni Ken. Idi Nobiembre 1968, idi agtawen iti sangapulo ket tallo, tinokarna ti "Beneath the Cross" iti summer house ni Mrs. Lopez, asawa ti Bise Presidente ti Filipinas. Idi nagsublida idiay Kansas, nakipagmartsa iti banda ti Abilene High agingga idi 1973. Nagtokar ni Becky iti violin, ket masansan nga agtokar dagiti babbai kadagiti gimong a pagsasaoan ni Ken.

Manipud iti diario ni Ken idi 1966 ken dagiti estoria ni Gordon a "What He Carried" (27 Ago 2026) ken "Thrilled" (17 Sep 2026).

Nangisit a Huebes

Nasubok met ti pammati. Idi tiempo ti panagsabong ti 1967, sangapulo ket innem a tawenen ni Ken idiay Filipinas, ket saan a nasalun-at ni Mary Lou. Idi 25 Abril, insingasing ti doktorna ti nalamlamiis a klima, nalabit idiay Baguio, ti siudad dagiti pino iti kabambantayan a nagpulotgataanda.

> Dinakamatna ti Baguio. Nagisemkami laeng — panunotenmi a saan a mabalin
>
> Ni Ken, 25 Abril 1967

Inusarda ti maysa a bakasion iti panagbiruk iti balay idiay Baguio ket awan ti nasarakanda. Idi Huebes 25 Mayo, bayat ti panangaramidna kadagiti pakaseknan idiay ili, nangaramid ni Ken iti narigat a pangngeddeng.

> Pangngeddeng iti dalan nga agturong iti ili — nadagsen unay ti riribuk. Masapul a panawanmi ti ministerio ditoy iti daytoy a kalgaw. Narigat a pangngeddeng — saan a sigurado iti panangiturong.
>
> Ni Ken, 25 Mayo 1967

Nangisingit pay iti maysa a balikas iti ngato ti linia: *Lua.* Iti memo a panid iti likud ti diario, insuratna, *"Mayo 25 — Nangisit a Huebes."*

Ngem idiay panid ti Abril, iti isu met laeng a pluma, innayonna ti uppat a balikas:

> — ngem kitaem ti Mayo 26!
>
> Diario ni Ken

Manipud iti diario ni Ken idi 1967 ken ti estoria ni Gordon a "Black Thursday" (2 Okt 2026).

Dagiti Kadua a Libro

Walo a kadua a libro ti adda iti abay ti lima a tomo ti estoria.

Iti Ragsakna: Ti Biag ken Ministerio ni Ken Engle
Dagiti mismo a surat ni Tatang · 1951–1987 · ti biag ken ministeriona

Mangiwaragawag ken Cristo: Ti Estoria ni Rudy Ponce de Leon
San Juan, Rizal · 1951–1996

Grace Triumphant
ti estoria ti biag nga insurat ni Cyril H. Brooks · © 1985 Walterick Publishers

"Mary Lou, Mary Lou": Ti Estoria da Evelyn ken Fred Balanag
Baguio City · 1968–2010

Cheryl
Cheryl Lyn Engle · ti biagna, ti musikana, dagiti mismo a balikasna

Karen, Patrick, ken Romblon: “Panangawit iti Sirmata”
keepm.org · ti Emmaus app · Moments to Remember · Karen ken Patrick

Dagiti Estoria ti Pamilia ken dagiti Gagayyem
Gagayyem ti trabaho · estoria ti pamilia · reperensia ti pamilia

Dagiti Malaglagip ni Kevin
Kevin Engle · kadagiti mismo a balikasna · Stewards Foundation · Kadagiti Mismo a Balikas ni Tatang

> **Faithful Men: A Library of Christian Classics**, manipud iti PlymouthBrethren.org: dagiti mannurat a Brethren ken ti biag dagiti misionero, mabalin a biroken babaen ti autor, Kasuratan ken topiko. **Lukatan ti biblioteka ↗**

Dagiti Linaon ti intero a serye →

Amin a link iti serye, iti maymaysa a lugar →

Dagiti Nagtaudan

Dagiti estoria ni Gordon a nausar iti daytoy a tomo: Eloise $10 · I Can't Give Two · On the Same Day · Two Weeks in April · The Journal, Sent · What He Carried · Thrilled · Heavenly Sunshine · The Witness · The Letter She Lost · Teach Others Also · Black Thursday · Heaven Came Down. Kasta met ti tape ti panangsaksi ni Ken idi 1973, ti memoir ken timeline ni Mary Lou, ken dagiti surat ti pamilia. Dagiti panid ti Dagiti Tawen ti Gubat, manipud iti "Pvt. Engle Reporting" agingga iti "Somewhere in the Philippines," ket naggapu kadagiti surat nga insurat ni Ken iti pamiliana wenno inawatna manipud 1943 agingga 1945 (Engle Letters, proyekto ti transkripsion idi 2007). Dagiti panid a "Meet You at Taps," "Thanksgiving, 1950" ken "Maganda" ket naggapu kadagiti surat da Ken ken Mary Lou idi 1950–51 (Engle Letters, proyekto ti transkripsion idi 2007).

Nainayon idi 24 Oktubre 2026: Dagiti journal ni Ken idi 1950, 1951 ken 1955, kas in-type ni Doug Engle, ken ti pakasaritaan ti Austin Gospel Hall nga insurat ni James Brown, agarup 1953.

Nainayon idi 17 Nobiembre 2026: Manang, Ania ti Kasayaatan a Dalan a Mapan idiay Pittsburgh? (diario ni Ken, 9–14 Nobiembre 1960; surat da Ken ken Mary Lou kadagiti gagayyem, 22 Agosto 2001; estoria ni Gordon idi 16 Nobiembre 2026).

Maipapan Kadagiti Panid dagiti Surat

Dagiti panid a namarkaan iti "From the family letters" (Manipud kadagiti surat ti pamilia) ket naggapu kadagiti surat ti pamilia Engle manipud 1943 agingga 1959: 365 a surat nga in-type ti pamilia idi 2007 manipud kadagiti orihinal, ken impatulod ni Kevin Engle idi Oktubre 2026. Kaaduan kadagitoy ket dagiti surat ni Ken iti pamiliana ken dagiti surat iti nagbaetan da Ken ken Mary Lou. Dagiti dadduma ket naggapu kadagiti gagayyemna iti serbisio, dagiti dadakkelna ken kakabsatna a babbai, ni Mr. Holloway, ken dagiti misionero nga ikarkararagna.

Dagiti nakaadaw ket mangtaginayon iti mismo nga ispeling dagiti surat. No adda balikas a saan a mabasa dagiti nag-type, asterisk ti makita kadagiti surat, ket kasta met kadagitoy a panid. Masansan nga insurat dagiti nag-type ti "Eagle" imbes nga "Engle."

Dagiti surat ni Ken a nasuratan iti ima manipud Manila kalpasan ti Marso 1951 ket saan pay a na-type. No ma-type dagitoy, ad-adunto pay ti mainayon iti daytoy a tomo ken iti Maikapito a Tomo, *Grace Christian High School ken ni Paul Tan*.

Ti Sumaruno

Ti Maikatlo a Tomo, *Malvar Street, Baguio City*, ti mangituloy iti estoria.

> Saluadam ida para ken Jesus agingga iti agnanayon.
>
> ti kararag iti likud ti KEE Philippine Missions

Edision ti 13 Oktubre 2026 · agingga iti "Prays for Us Daily" ni Gordon (10 Okt 2026), "ML + I," "Two Candles" ken "The Wedding," dagiti surat ni Ken iti Dagiti Tawen ti Gubat idi 1943-45, dagiti surat idi 1950-51, "Mangiwaragawag ken Cristo" (ti estoria ni Rudy Ponce de Leon), "Mary Lou, Mary Lou," ti estoria ni Evelyn Balanag agraman dagiti retratona, "The Landlord and the Projectionist," ken listaan dagiti hyperlink